

Jaardocument 2015

Stichting
Rijksmuseum Twenthe

Inhoud

Akkoordverklaring Raad van Toezicht	5
Bericht van de Raad van Toezicht	7
Bestuursverslag	9
1. Terugblik op 2015	
2. Publieksactiviteiten	
2.1 Tentoonstellingen	
2.2 Festivals en evenementen	
2.3 Publieksbegeleiding	
2.4 Academie van Verbeelding	
2.5 Digitale museum	
3. Educatie	
4. Analyse van het publiek	
4.1 Publieksonderzoek	
4.2 Marketing & PR	
4.3 Development	
5. Collectie	
5.1 Collectieplan	
5.2 Schenkingen en langdurig bruiklenen	
5.3 Uitgaande bruiklenen	
5.4 Registratie en documentatie	
5.5 Huisvesting collectie	
5.6 Restauratie	
5.7 Veiligheidsplan	
6. Bestuurlijke en organisatorische zaken	
7. Personeel en organisatie	
8. Zakelijke en financiële analyse	
Prestatieverantwoording	25
Financiële verantwoording	26
Balans per 31 december 2015	
Categoriale exploitatierekening over 2015	
Categoriale en functionele exploitatierekening over 2015	
Kasstroomoverzicht	
Toelichting	
Specificatie van posten op de balans	
Toelichting op de categoriale exploitatierekening	
Toelichting op de categoriale en functionele exploitatierekening	
Eigen inkomsten	
Resultaatbestemming 2015	
Rapportage WNT	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	54

Rijksmuseum Twenthe
Lasondersingel 129-131
7514 BP Enschede
053 4358675
info@rijksmuseumtwenthe.nl
www.rijksmuseumtwenthe.nl

Akkoordverklaring **Raad van Toezicht**

Het bestuursverslag 2015 van Stichting Rijksmuseum Twenthe is goedgekeurd in de vergadering van de Raad van Toezicht van de Stichting Rijksmuseum Twenthe op 21 maart 2016.

Raad van Toezicht

Mr. E. ten Cate (voorzitter)

Drs. B. Fransen

Mr. Dr. E. Helder

Mr. G.J. Jansen

Drs. P.J. Schoon

Directeur

Drs. K.A. Odding

Bericht van de Raad van Toezicht

In 2014 kon Rijksmuseum Twenthe voor het eerst de vruchten plukken van de herpositionering in 2012/13. Nu, aan het begin van 2016, kan de Raad van Toezicht verheugd constateren dat het museum wederom een succesvol jaar achter de rug heeft. Mede dankzij de tentoonstelling *Turner en de traditie van het sublieme* bezochten een recordaantal van maar liefst 120.000 mensen het museum. Het succes van deze tentoonstelling, die in meerdere opzichten de meest ambitieuze uit de geschiedenis van RMT is, is mede te danken aan de vruchtbare samenwerking die het museum hiervoor is aangegaan op provinciaal, landelijk en internationaal niveau. De Raad van Toezicht is ook positief gestemd over de toenemende samenwerking met Museum TwentseWelle. Met deze samenwerking worden de banden die RMT de afgelopen jaren op lokaal en provinciaal niveau heeft opgebouwd verder versterkt. Daarnaast biedt deze samenwerking veel goede kansen voor een stabiele toekomst.

Een concreet speerpunt voor de toekomst is om Rijksmuseum Twenthe blijvend te positioneren als netwerkmuseum op regionaal, landelijk en internationaal niveau. Daaraan levert de toenemende samenwerking met Museum TwentseWelle een belangrijke bijdrage. Maar ook de ontwikkelingen die het afgelopen jaar hebben plaatsgevonden ten aanzien van het Digitale Museum ziet de Raad van Toezicht als een belangrijke stap in het versterken van de positie van het museum in het totale culturele veld. Een ander speerpunt is de consolidatie van de organisatie van Rijksmuseum Twenthe. Na de crisis in 2012 is er een ingrijpende reorganisatie doorgevoerd die destijds noodzakelijk was om het museum een kansrijke toekomst te geven. Dit was echter niet zonder gevolgen voor verschillende onderdelen van de organisatie. Bij het beheer en behoud van de collectie heeft dit in de afgelopen jaren tot knelpunten geleid. De Raad van Toezicht deelt de zorgen van de directie op dit gebied, zoals het onderhoud en ruimtegebrek m.b.t. het depot en het restauratieatelier. De Erfgoedinspectie onderschreef in het inspectierapport van het afgelopen jaar deze aandachtspunten. De Raad van Toezicht uitte in het vorige jaarverslag al zijn zorgen over de vraag of het Rijk voldoende geld zal bestemmen voor de zo belangrijke beheer- en behoudstaak. Zoals het er nu naar uitziet zijn de middelen die de Minister hiervoor ter beschikking zal stellen onvoldoende voor de uitvoering van deze taak op een goed niveau.

In het verslagjaar vergaderde de Raad van Toezicht driemaal, op 23 maart, 22 juni en 9 november 2015. In die vergaderingen was veel aandacht voor de financiële ontwikkeling van het museum, die de Raad als solide omschrijft. Daarnaast is er regelmatig gesproken over de verankering van de positie van Rijksmuseum Twenthe op regionaal, provinciaal, landelijk en internationaal niveau. De Raad heeft het afgelopen jaar ook haar eigen functioneren tegen het licht gehouden in de vorm van een zelfevaluatie.

Tenslotte wil de Raad van Toezicht zijn genoegen uitspreken over de vele boeiende ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden in 2015, zoals het aantrekkelijke, publieksgerichte tentoonstellingsprogramma, de innovatieve samenwerking op het gebied van educatie binnen Roombeek Cultuurpark Educatiecluster en de lancering van de *Academie van Verbeelding*. Daarnaast is er ook een aantal belangrijke ontwikkelingen ingang gezet – de samenwerking met Museum TwentseWelle, het *Digitale Museum* – die nieuwsgiering maken naar de toekomst. Samen met een aangescherpte missie en visie die de directie het afgelopen jaar heeft geformuleerd, ligt er een stevige inhoudelijke basis voor de komende jaren.

Namens de Raad van Toezicht, Egbert ten Cate

Bestuursverslag

1. Terugblik op 2015

In het vorige jaarverslag schreven we dat 2014 in meerdere opzichten een memorabel jaar was. Na een periode van crisis, gevolgd door een periode van opbouw, begon de nieuwe koers met een aantrekkelijk, publieksgericht tentoonstellingsprogramma zijn vruchten af te werpen. Nu, aan het begin van 2016, kunnen we concluderen dat we deze positieve lijn in 2015 hebben kunnen doorzetten en verdiepen.

Groei en verdieping

In 2014 groeide het bezoekersaantal ten opzichte van het voorgaande jaar met maar liefst 70%. Het afgelopen jaar heeft deze groei zich doorgezet met opnieuw een stijging van meer dan 50% tot maar liefst ruim 120.000 bezoekers. Ook in kwalitatief opzicht hebben we een slag gemaakt door de kunst nog nadrukkelijker te plaatsen in de context van de (cultuur)geschiedenis. Bij iedere tentoonstelling stelden wij ons de vraag 'wat vertelt de kunst ons over de cultuur waarvan zij deel uitmaakt(e)?'.

Zo presenteerden we de portretten van de 18^{de}-eeuwse *high society*-schilder Alexander Roslin als laatste stuiptrekkingen van een wereld die op het punt stond om voorgoed te verdwijnen. Ook het werk van William Turner hebben we gepresenteerd als een kantelpunt in de Europese (kunst)geschiedenis door te laten zien hoe hij als kunstenaar zijn eigen regels stelde en de weg vrijmaakte voor de artistieke autonomie. Dit nadenken over de uitgangspunten van het tentoonstellingsprogramma heeft er uiteindelijk toe geleid dat de missie van Rijksmuseum Twenthe als *Museum van de Verbeelding* in 2015 verder is aangescherpt:

Van alle kwaliteiten die wij bezitten is de verbeelding de meest menselijke. Het is de verbeelding die ons kunstwerken schenkt, verhalen vertelt, een verleden creëert, waarden vormt en houvast biedt. In een tijd waarin alles razendsnel verandert en waarin oude zekerheden wankelen is de verbeelding, meer dan ooit, van groot belang. Rijksmuseum Twenthe bestudeert, presenteert en stimuleert de menselijke verbeelding. Want het is de verbeelding waarmee we vorm en betekenis geven aan onze wereld.

Een andere belangrijke stap richting kwaliteitsverbetering die het afgelopen jaar is gezet, is de oprichting van Roombeek Cultuurpark Educatiecluster (RCE). In dit innovatieve samenwerkingsverband hebben Museum TwentseWelle, TETEM kunstruimte en Rijksmuseum Twenthe hun capaciteit, infrastructuur en expertise op het gebied van cultuureducatie samengebracht, waardoor er feitelijk een fusie is ontstaan van de cultuur-educatieve inspanningen van de drie organisaties.

In 2015 vond ook de officiële lancering plaats van de *Academie van Verbeelding*. De Academie, die mede met hulp van de Gemeente Enschede is gestart, is de plek waar alles wat er op het gebied van kunst, technologie en ondernemerschap gebeurt, elkaar ontmoet en wordt getoond. Dat doen we door te maken, te leren, te spelen, te denken, te experimenteren en te dromen. Met een rijk palet aan activiteiten beperkt het *Museum van de Verbeelding* zich niet meer tot het heden en verleden maar richt het zich ook op de toekomst. In samenwerking met verschillende partners op het vlak van creativiteit, technologie en ondernemerschap heeft RMT het afgelopen jaar uiteenlopende activiteiten georganiseerd, met als hoogtepunt het Frankenstein Festival dat plaatsvond in de voormalige Polaroidfabriek in Enschede.

Naast het *Museum van de Verbeelding* en de *Academie van Verbeelding* ontwikkelt RMT nog een derde museum-poot, namelijk het *Digitale Museum*. Vanuit de gedachte dat de digitalisering en de wereldwijde ontsluiting musea ingrijpend zal veranderen, heeft RMT in 2014 een innovatieve website ontwikkeld met een veel sterker journalistieke opzet dan andere museumsites. In 2015 zijn we met steun van het Mondriaan Fonds van start gegaan met de tweede fase van het *Digitale Museum*. Deze fase bestaat uit het integreren van de digitale collectiepresentatie in de corporate website, waarbij ieder kunstvoorwerp een mini-website krijgt met hyperlinks naar open data elders op het net.

Toekomst

Rijksmuseum Twenthe wil bovenal een ondernemend museum zijn. En museaal ondernemerschap gaat niet over winst maken of over meer sponsors werven. Nee, ondernemerschap gaat over waarde creëren. Reële waarden waar bedrijven, instellingen, overheden en particulieren aan deel willen nemen door samen te werken, door af te nemen of door als vrijwilliger een steentje bij te dragen. Ondernemerschap gaat over transacties. Dat is de kerngedachte achter het *Museum van de Verbeelding*, het *digitale museum*, de *Academie van Verbeelding* en de vernieuwde samenwerking binnen Roombeek Cultuurpark Educatiecluster.

Het zijn elkaar aanvullende manieren om RMT nieuw draagvlak en nieuwe relevantie te geven. RMT wil verbindingen leggen tussen kunst en samenleving; verbindingen waarbij het museum waarden creëert: artistieke waarden, educatieve waarden, maatschappelijke waarden en economische waarden.

2.1 Tentoonstellingen

Alexander Roslin – Portrettist van de aristocratie
t/m 12 april 2015

Rijkdom, macht, aanzien en decadentie: de Zweedse schilder Alexander Roslin (1718-1793) wist feilloos de heersende klasse van zijn tijd weer te geven. Als reizende portretschilder trok hij in de tweede helft van de 18de eeuw langs de Europese vorstenhuizen om koningen, hogere adel en andere leden van de aristocratie in hun meest prachtige uitdossingen weer te geven. Deze eerste Roslin-tentoonstelling in Nederland was voor het Nederlandse publiek niet alleen een unieke kans om kennis te maken met het prachtige oeuvre van Roslin, maar nam de bezoekers ook mee in de wereld van de geportretteerden. Hun fascinerende, soms dramatische, historische en persoonlijke verhalen – tot leven gebracht door kostuums, meubilair en andere voorwerpen uit hun entourage – vormden de leidraad door de tentoonstelling. Zo werd een fascinerend beeld gegeven van een klasse en een levensstijl die ten tijde van Roslin de climax beleefde, juist voordat met de Franse Revolutie de ondergang kwam. De tentoonstelling is tot stand gekomen in samenwerking met diverse internationale partners, waaronder het Nationaal museum in Stockholm dat maar liefst dertien topstukken van Roslin ter beschikking stelde.

Anne Wenzel. Aesthetic Revolt
t/m 12 april 2015

Met de tentoonstelling *Aesthetic Revolt* reageerde kunstenaar Anne Wenzel op expliciete wijze op de thematiek die centraal stond in de tentoonstelling *Alexander Roslin*: namelijk de vergankelijkheid en het verval van de macht. Anne Wenzel ontrafelt en ontleedt in haar werk symbolen, om ze te herleiden tot wat ze werkelijk zijn. De halfvergaane bloemstukken uit de serie *Attempted Decadence* veranderden van betekenis door de context waarbinnen zij getoond werden in RMT. Door ze te laten zien in combinatie met de tentoonstelling *Alexander Roslin* verwerden deze sculpturen tot een zichtbare uitdrukking van de vergankelijkheid. Een vergankelijkheid die in de schilderijen van Roslin ongezien bleef, maar wel gevoeld werd. Roslin en zijn tijdgenoten wisten niet dat het zwaard van Damocles boven hun gepoederde nekken hing, maar wij weten dat wel. De installatie van Wenzel maakte deze spanning voelbaar. Het zijn indringende beelden van bloemen in volle bloei waarin het verval al ingezet heeft.

Metamorphosen. Ovidius en de hedendaagse kunst
24 januari t/m 4 oktober 2015

Al sinds de publicatie van Ovidius' beroemde boek *Metamorphosen* in de 1ste eeuw na Christus is de mensheid gefascineerd door gedaanteverandering, ongrijpbaarheid en identiteit. De gelijknamige tentoonstelling in RMT liet aan de hand van citaten uit Ovidius' meesterwerk zien hoe hedendaagse kunstenaars op deze thema's reflecteren. Er was werk te zien van onder anderen Jaap Drupsteen, Jan Fabre, Imme van der Haak, Sabi van Hemert, Iris van Herpen, Bart Hess, Floris Kaayk, Maartje Korstanje, Juul Kraijer, Jacco Olivier, Laura Schapendonk, Johanna Schweizer, Silvia B., Berend Strik, Stromae, Levi van Veluw, Christiaan Zwanikken en Maria Roosen.

RMT organiseerde deze tentoonstelling in het kader van de Twente Biënnale, die dit jaar de ondertitel 'Metamorf' droeg en draaide om gedaanteveranderingen in de kunst in de breedste zin van het woord. Daarnaast kwam *Metamorphosen* tot stand dankzij de samenwerking met het Allard Pierson Museum en de afdelingen Theaterwetenschappen en Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam. Bijzondere Collecties richtte een aantal speciale kabinetten in met diverse eeuwenoude uitgaven van Ovidius' *Metamorphosen* en uit de collectie van het Allard Pierson Museum werden een aantal meer dan levensgrote gipsen beelden van klassieke figuren getoond.

Sublime Landscapes in Gaming

24 januari t/m 16 augustus 2015

Eveneens in het kader van de Twente Biënnale, én als prelude op de tentoonstelling *Turner en de traditie van het sublieme* (vanaf september 2015), organiseerde RMT de tentoonstelling *Sublime Landscapes in Gaming*.

Ruim twee eeuwen geleden werd in de schilderkunst het sublieme landschap geboren: voorstellingen van oneindige uitzichten over bergtoppen, wilde zeeën en donkere wouden waarbij de kijker wordt overweldigd door gevoelens van gevaar, schoonheid en nietigheid. De traditie van het sublieme bleef lange tijd voelbaar in de kunst. Hier leek een einde aan te komen halverwege de 20ste eeuw, toen veel kunstenaars zich gingen afwenden van deze romantische 'sentimenten'. Maar het sublieme is terug in een onverwachte hoedanigheid: in gaming. RMT liet zien hoe het sublieme landschap opnieuw opduikt in computerspellen en binnen deze discipline een geheel eigen ontwikkeling doormaakt. De zuigende werking van het overweldigende landschap blijkt bij uitstek geschikt om de gamer uit de werkelijkheid te trekken en volledig mee te voeren in een nieuwe, virtuele wereld.

*De Gouden Eeuw van Twente – Zij die de kunst schonken
vanaf 21 april 2015 - eind 2017*

De Gouden Eeuw van Twente is de nieuwe, semipermanente collectiepresentatie waarin RMT zijn verzameling wederom vanuit een totaal ander perspectief toont. Na *Paden naar het Paradijs* – een postmodernistische ordening gebaseerd op de uiterst persoonlijke kijk van schrijver Atte Jongstra – heeft RMT nu gekozen voor een presentatie aan de hand van de schenkers die het museum hebben gemaakt tot wat het vandaag de dag is. *De Gouden Eeuw van Twente* is niet alleen een collectiepresentatie die de topstukken op een prachtige manier toont, maar vertelt ook het verhaal van de ontstaansgeschiedenis van RMT aan de hand van de belangrijkste mecenasen die op hoogstpersoonlijke wijze hun stempel op het museum hebben gedrukt: beginnend bij de familie Van Heek, grondleggers van het museum, en eindigend met de meest recente schenkingen van onder anderen Art & Project, Sepp Bader en Ingrid Blans. *De Gouden Eeuw van Twente* is daarmee eveneens het verhaal van Twente, want aan de hand van deze mecenasen tekent zich de historie van de regio af in zowel sociaal als cultureel opzicht.

*De Woudloper – Dierschilderijen verzameld door Gerrit Jan van Heek jr.
21 april t/m 16 augustus 2015*

In 2015 richtte Rijksmuseum Twenthe met diverse projecten de aandacht op de wortels van het museum. Daarbij ging de belangstelling in het bijzonder uit naar de Enschedese textielfamilie Van Heek, die aan de basis van RMT stond. Zo is er in de collectiepresentatie *De Gouden Eeuw van Twente* veel aandacht voor de broers Jan Bernard, Jan Herman en Gerrit Jan jr., die alle drie op hun eigen manier van groot belang zijn geweest voor het museum.

De jongste broer, Gerrit Jan van Heek jr. (1880-1958), was niet alleen liefhebber van de natuur en van de jacht, maar ook hartstochtelijk verzamelaar van schilderijen en tekeningen van wild in de natuur. In de jaren dertig en vijftig schonk hij zijn verzameling – inclusief nieuwe museumvleugel – aan RMT. Deze imposante collectie dier- en natuurschilderijen van begin 20^{ste} eeuw werd onder de titel *De Woudloper* voor het eerst in twintig jaar in samenhang getoond. De collectie bevat een groot aantal meesterwerken van de vier pioniers van het genre: Bruno Liljefors, Richard Friese, Wilhem Kuhnert en Carl Rungius en is daarmee de belangrijkste verzameling wereldwijd.

*Gevaar en Schoonheid. Turner en de traditie van het sublieme
5 september 2015 t/m 3 januari 2016*

In september 2015 klonk het startschot van het meest ambitieuze project uit de geschiedenis van RMT: de tentoonstelling *Gevaar en Schoonheid* waarin een groot aantal schilderijen, aquarellen en schetsboeken van J.M.W. Turner van over de hele wereld in Enschede werden getoond. In deze dubbeltentoonstelling, georganiseerd in samenwerking van Museum de Fundatie in Zwolle, werd Turner te midden van zijn voorgangers en navolgers gepresenteerd als kantelmoment in de ontwikkeling van de landschapsschilderkunst. Te zien was hoe Turner zich liet inspireren door 17^{de}-eeuwse meesters als Van

Ruisdael en Poussin, om vervolgens tot een radicaal nieuwe opvatting van het landschap te komen. Turner creëerde een eigen domein – los van heersende regels en waarden – waarin hij op zijn eigen manier uitdrukking gaf aan zijn sublieme beleving van de werkelijkheid en de natuur. Daarmee maakte hij de weg vrij voor de zogenoemde ‘esthetische autonomie’, die tot op de dag vandaag bepalend is voor onze kunstopvatting.

De tentoonstelling is tot stand gekomen dankzij samenwerking met verschillende internationale partners, waaronder Tate Britain, dat een groot aantal schilderijen uit de tentoonstelling in bruikleen gaf. Rondom de tentoonstelling is een uitvoerig publieksprogramma georganiseerd dat verderop wordt beschreven.

Hans Steffelaar – We Won
17 oktober 2015 t/m 27 maart 2016

In oktober 2015 richtte RMT de aandacht op ontwikkelingen in de regio met de tentoonstelling *We Won* van schilder Hans Steffelaar. In zijn indrukwekkende schilderijen draait het om ambitie en menselijk streven, maar ook achteloosheid, dood, bederf, verderf en de schoonheid daarvan. We worden voortgedreven door onze verwachtingen, ambities, geloof en idealen. Als we winnen vraag dan niet ten koste waarvan. *We Won* is niet alleen de titel van de eerste museale solotentoonstelling van Steffelaar maar ook de naam van een cruciale serie werken die ons de keerzijde van de overwinning toont. Zijn metersbrede werken moeten de kijker bij de lurven grijpen, aldus de schilder zelf.

Hans Steffelaar (1940) heeft in de afgelopen 25 jaar een indrukwekkend oeuvre opgebouwd, dat bekendheid geniet binnen een kleine kring van liefhebbers. In relatieve afzondering werkt hij aan zijn imposante doeken in zijn atelier nabij het Twentse Bornebroek. Gezien de constante kwaliteit van zijn oeuvre is het bijna niet te geloven dat Steffelaar geen grotere bekendheid geniet bij het nationale én internationale kunstpubliek. Momenteel is RMT in samenwerking met Hans Steffelaar de mogelijkheden aan het verkennen om deze tentoonstelling te laten reizen naar het buitenland.

Collectie Kabinetten
vanaf 5 september 2015

Rijksmuseum Twenthe is continu op zoek naar nieuwe manieren om de rijke collectie tonen. Daarom is het museum dit jaar begonnen met een serie ‘dossier tentoonstellingen’ waarbij in verschillende kleine presentaties specifieke collectieonderdelen worden uitgelicht. Deze zogenoemde Collectie Kabinetten zullen regelmatig worden gewisseld om zoveel mogelijk aspecten van de collectie te laten zien.

De eerste mini-tentoonstelling in dit kader is gewijd aan de Collectie KK. Dit is een collectie hedendaagse kunst van een anoniem verzamelaarsechtpaar dat in de afgelopen jaren telkens weer uit hun, nog steeds groeiende, verzameling aan RMT heeft geschonken. De schenking omvat o.a. een groot aantal werken van Reinier Lucassen en beelden van Joost van den Toorn en David van de Kop.

2.2 Festivals en evenementen

Weekend van de Verbeelding / The Overkill Festival
24 & 25 januari 2015

Ter gelegenheid van de start van de *Academie van Verbeelding* en de tentoonstellingen *Metamorphosen* en *Sublime Landscapes in Gaming* vond in het weekend van 24 en 25 januari het *Weekend van de Verbeelding* plaats.

Tijdens het weekend bood RMT onderdak aan de 4^{de} editie van *The Overkill Festival*, een 30-hours-non-stop festival met games, film, muziek, technologie en kunst. Voor deze gelegenheid was RMT voor het eerst in de geschiedenis 30 uren lang open voor publiek. Het – relatief jonge – publiek kon in de nacht van zaterdag op zondag non-stop terecht in het Los Hoes, dat was omgetoverd in een professionele LAN area voor het spelen van online games. Ook andere ruimten van het museum ondergingen een metamorfose, zoals de galerij die werd getransformeerd tot *playground*, en de Roslin-tentoonstelling

waarin videokunstwerken werden geprojecteerd. In andere museumzalen kon men een *gender swap* ondergaan of in een onbekende wereld stappen via een *oculus rift*.

Op zondag was er tevens een Twentse Salon met uiteenlopende activiteiten en de officiële openingen van *Metamorphosen* en *Gaming*. Tijdens de salon waren er lezingen, concerten en workshops aansluitend bij de tentoonstellingen.

Van Heek Week 21 t/m 26 april 2015

Tijdens deze week richtte RMT de aandacht op de wortels van het museum met een aantal bijzondere evenementen gewijd aan de grondleggers van het museum, de familie Van Heek.

Allereerst werden de tentoonstellingen *De Gouden Eeuw van Twente* en *De Woudloper* feestelijk geopend. Maar het meest spectaculaire moment van de week vond plaats op donderdag 23 april. Die dag werd de enorme Lonneker zwerfkei die tot in de jaren negentig de entree van het museum had gemarkeerd weer teruggeplaatst. De kei is in de jaren twintig vanuit het nabijgelegen dorp Lonneker naar de plek gebracht waar het museum gebouwd zou worden, ter nagedachtenis aan de initiatiefnemer van RMT Jan Bernard van Heek. De kei nam jarenlang een belangrijke rol in binnen het sociale leven van Enschede, maar werd 25 jaar geleden vanwege een verbouwing verplaatst naar de achterkant van het museum. De terugplaatsing viel samen met de onthulling van het nieuwe entreegebied, dat is gereconstrueerd zoals dat in de jaren twintig is ontworpen. Hiermee heeft RMT haar iconische aanzicht – dat herinnert aan de wortels van het museum – weer teruggekregen.

Op zondag 26 april was er een Twentse Salon die geheel in het teken stond van de Van Heeks en de nieuwe tentoonstellingen. In het hele museum vonden uiteenlopende activiteiten plaats; van lezingen (Jaap Scholten, diverse Van Heek-onderzoekers), workshops (o.a. dieren prepareren i.s.m. museum Natura Docet), muziek (i.s.m. Orkest van het Oosten) tot aan proeverijen en rondleidingen.

Publieksprogramma rondom Turner 5 september 2015 - 3 januari 2016

Tijdens de tentoonstelling *Gevaar & Schoonheid. Turner en de traditie van het sublieme* heeft RMT een zeer uitgebreid publieksprogramma georganiseerd om het massaal toegestroomde publiek een zo rijk mogelijke beleving van Turner te kunnen geven.

Previews

In aanloop naar de officiële opening op zondag 5 september organiseerde het museum aantal speciale preview-momenten voor nauw aan het museum verbonden groepen. Zo waren er op donderdag en vrijdag gedurende de hele dag speciale ontvangsten voor de leden Business Club en hun relaties. Zij kregen een exclusieve preview onder leiding van een rondleider, gevolgd door een Engelse Tea met sandwiches en een borrel. Voor de Vrienden was er vrijdagavond een speciale avondopenstelling met rondleidingen, documentaires en een borrel. Bijna alle Business Club-leden en ca. 1300 Vrienden kwamen af op deze speciale evenementen.

Lezingen en rondleidingen

Gedurende de tentoonstellingsperiode was er een doorlopend publieksprogramma voor de bezoekers aan de tentoonstelling. Dit programma bestond uit gratis lezingen op zaterdag en dinsdag en gratis instap rondleidingen op zondag en woensdag. Daarnaast was er een maandelijks inloopworkshop aquareltekennen voor jong en oud. In de Gobelinzaal werd doorlopend een Turner-documentaire van de National Gallery of Art, Washington getoond.

Your Turner

Tijdens de tentoonstelling werden alle bezoekers uitgenodigd om een sublieme ervaring vast te leggen en te delen via de website www.yourturner.nl. Het publiek kon zelfgemaakte foto's van een gloeiende zonsopgang of een gitzwarte wolkenlucht uploaden op deze site. Onder de beste inzendingen werd een reis voor twee personen naar Londen verloot.

2.3 Publieksbegeleiding

Rondleidingen en audiotours

Ook in 2015 heeft RMT rondleidingen en audiotours ingezet als middelen om de tentoonstellingen en collectie optimaal te ontsluiten voor het publiek. Dit jaar zijn er audiotours gemaakt bij de tentoonstellingen *Metamorphosen* en *De Gouden Eeuw van Twente* in drie talen (NL, ENG en DUI). Voor de audiotour maakt RMT gebruik van de Podcatcher-apparaten van GuidelD, die bezoekers gratis uitgereikt kregen bij de balie. Ook dit jaar konden bezoekers op zondagmiddagen deelnemen aan diverse gratis instaprondleidingen. De rondleidingen (om 14 en 15 uur) vonden plaats aansluitend bij de tentoonstellingen *Alexander Roslin*, *De Gouden Eeuw van Twente*, *De Woudloper* en *Turner*.

Gezinsactiviteiten

Voor gezinnen met kinderen heeft RMT een Kinder-doe-galerij en een gratis speurkoffer ontwikkeld. Beide zijn dit jaar geheel vernieuwd en aangepast aan de collectiepresentatie *De Gouden Eeuw van Twente*. De koffer – omgedoopt tot Van Heek-koffer – zit boordevol leuke opdrachten en spelletjes die (groot)ouders met hun (klein)kinderen kunnen doen in de tentoonstellingszalen van *De Gouden Eeuw van Twente*. De doe-galerij staat sinds april 2015 helemaal in het teken van verzamelen: kinderen maken van klei een object dat ze kunnen toevoegen aan een grotere verzameling van klei-objecten die in de galerij uitgesteld staan.

Cursussen en lezingen

Afgelopen jaar organiseerde RMT diverse cursussen en lezingen met de vaste samenwerkingspartners Vrije Academie voor Kunsthistorisch Onderwijs en U3L Overijssel (voorheen Hoger Onderwijs Voor Ouderen). Naast cursussen uit het standaard aanbod organiseerde de Vrije Academie succesvolle lezingen en rondleidingen bij de tentoonstellingen *Metamorphosen* en *Turner*. U3L organiseerde in RMT een cursus over Italiaanse schilderkunst en een cursus aansluitend bij de tentoonstelling over *Turner*.

2.4 De Academie van Verbeelding

De oudste musea in de 18de en 19de eeuw waren studiecollecties van genootschappen van connaisseurs en liefhebbers die wilden bestuderen en vergelijken. Pas in de loop van de 20ste eeuw werd de museale publiekstaak belangrijker. Het museum ontwikkelde zich tot autoriteit en onderwijzer, maar verloor de centrale plek bij de ontwikkeling van nieuwe kennis. Met de oprichting van *De Academie van Verbeelding* in 2014 wil Rijksmuseum Twenthe die centrale plek heroveren en het museum transformeren tot een plek waar de toekomst centraal staat. Het afgelopen jaar heeft *De Academie van Verbeelding* zich verder ontwikkeld tot een platform waar van alles dat op het gebied van kunst, technologie en ondernemerschap gebeurt, wordt samengebracht en getoond. Dat doen we door te maken, te leren, te spelen, te denken, te experimenteren en te dromen. Omdat bij alle activiteiten de samenwerking wordt gezocht, is *De Academie van Verbeelding* een natuurlijke samenwerkingspartner voor partijen uit de regio; van de Universiteit Twente, Saxion Hogeschool en ROC van Twente tot kunstacademie AKI ArtEZ, kennispark Twente en de bloeiende maakindustrie die de regio kenmerkt.

In 2015 organiseerde *De Academie van Verbeelding* met verschillende partners een boeiend en afwisselend activiteitenprogramma bestaande uit festivals, workshops, symposia en tentoonstellingen, waarmee een divers publiek werd bereikt.

Dream it, make it, share it!

mei & juni 2015

Lezingen & workshops i.s.m. Universiteit Twente

Dream it, make it, share it! was een lezingen- en workshopserie voor studenten Creative Technology en andere geïnteresseerden over de nieuwe technologieën en innovaties van de toekomst. De serie bestond uit vijf edities die plaatsvonden in Rijksmuseum Twenthe, het DesignLab van Universiteit Twente en op het festivalterrein van de Twente Biënnale.

Maker Festival Twente

30 en 31 mei 2015

Het jaarlijkse *Maker Festival Twente* draait om het nut en plezier van het zelf dingen maken en bedenken. Tijdens het festival, dat dit jaar plaatsvond in de Polaroid Fabriek Enschede, kunnen alle soorten makers en bedrijven hun creaties demonstreren, exposeren, verkopen of een workshop geven. *De Academie van Verbeelding* droeg bij aan het festival met twee workshops van 'new media multitasker' Heinze Havinga: een digitale collage maken die je meteen kunt printen en een workshop waarbij je in vijf minuten leert hoe je je eigen game bouwt én die direct kunt spelen.

Techniek ontmoet creativiteit

27 augustus 2015

Bijeenkomst i.s.m. het DesignLab UTwente, Provincie Overijssel, Universiteit Twente en Kennispark Twente.

Tijdens deze bijeenkomst lieten verschillende sprekers hun licht schijnen over de nieuwe technologische wereld die het ontstaan is en de rol van de creativiteit daarin. Kernwoorden daarbij zijn het samengaan van online en offline, de exponentiële groei van de ICT, creativiteit, de ICT en maakindustrie. De sprekers tijdens deze bijeenkomst waren Paul Gardien, hoofd design Philips, Marc Boumeester, directeur AKI, en Jacques Stevens, Idé Partners.

Illuminate the forest – Sources of innovation

september 2015 t/m januari 2016

Onderzoeksproject en tentoonstelling i.s.m. Universiteit Twente

Illuminate the forest is het thema van het mastervak *Sources of Innovation* van de Universiteit Twente. Bij *Sources of Innovation* staan studenten ieder jaar voor een nieuwe uitdaging om een innovatie, duurzame oplossing te verzinnen voor een actueel thema. Dit jaar kregen de studenten de opdracht om een nieuw, innovatief en duurzaam lichtontwerp te maken voor in de openbare ruimte. I.s.m. *De Academie van Verbeelding* werd op 18 september 2015 een workshopdag georganiseerd waarbij vijf bekende kunstenaars en ontwerpers – Jeroen Henneman, Har Hollands, Teresa van Dongen, Willem Hoebink en Ricardo Oliveira de Nascimento – de studenten inspireerden met korte lezingen. Daarna werkten de kunstenaars en ontwerpers in kleine groepen samen met de studenten.

SNAP 3 – Printmaking in Other Forms of Art

september 2015 t/m februari 2016

driedaags internationaal symposium en tentoonstellingsprogramma over grafiekkunst

Van september 2015 tot en met februari 2016 is een van de tentoonstellingszalen in Rijksmuseum Twenthe omgetoverd tot het 'Laboratorium van de drukgrafiek'. In deze periode zijn er drie tentoonstellingen gerealiseerd door diverse kunstenaars(collectieven) over de toekomst van de grafiek(kunst). Tijdens de projectperiode werd er niet alleen geëxposeerd, maar ook gewerkt, geëxperimenteerd en onderzoek gedaan naar de grenzen tussen grafiek, andere kunstdisciplines en de samenleving. Het onderzoek was experimenteel en onconventioneel van aard, en van een hoog niveau, met steeds de grafiek als uitgangspunt. De deelnemende kunstenaars(collectieven) waren Catriona Leahy (27 september t/m 15 november 2016), Stefan Demming en Daniela Schlüter (22 november t/m 3 januari 2016) en Karoline Riha & Muzak (13 januari t/m 28 februari 2016).

Frankenstein Festival

6, 7 en 8 november 2015

Festival en symposium i.s.m. ArtEZ Studium Generale en Museum Boerhaave

In de herfst organiseerde *De Academie van Verbeelding* in de oude Polaroid Fabriek in Enschede een driedaags festival over onze toekomstige wereld en het conflict tussen enerzijds de fascinatie en anderzijds de diepe angst voor de mogelijkheden van nieuwe technologieën. Het tempo waarin innovaties worden bedacht is ongekend hoog. We zijn trots op die extreme vindingrijkheid, maar we zijn ook bang om 21ste-eeuwse monsters van Frankenstein te creëren.

'Hoe maak jij de wereld mooier?' is de vraag die tijdens de workshops, lezingen en discussies van het festival centraal stond. Alle bezoekers waren uitgenodigd om te doen, mee te vinden en mee te denken. Het festival was voor een breed publiek opgezet en bestond uit de volgende drie elementen:

- Het vrij toegankelijke symposium *Homo Technicus*, georganiseerd door ArtEZ Studium Generale, met workshops en lezingen.

-De expertmeeting voor wetenschappers, ondernemers, (onderzoeks)journalisten, kunstenaars en culturele instellingen plaats, als kick-off van het meerjarenprogramma Frankenstein. Naar aanleiding van deze studieconferentie kreeg het meerjarenprogramma een eerste inhoudelijke impuls. De uitwerking daarvan is inmiddels in volle voorbereiding.

-Een laagdrempelig, vrij toegankelijk publieksfestival met een caleidoscopisch programma van technische en artistieke ontwikkelingen: kleine exposities, workshops voor jong en oud, lezingen, beursachtige presentaties, mini-drones, performances, educatieve activiteiten, 3D-printen, spannende wetenschappelijke experimenten, een muzikaal programma en een filmfestival. Hierbij werd nadrukkelijk samengewerkt met andere partijen (kennisinstellingen als Universiteit Twente, Saxion en ArtEZ, voortgezet en basisonderwijs, technologische bedrijven, kunstenaars en ontwerpers, culturele instellingen).

2.5 Het Digitale Museum

In 2014 heeft RMT een innovatieve website ontwikkeld met een veel sterker journalistieke opzet dan andere museumsites. Op de site wordt bijvoorbeeld niet alleen eigen nieuws maar ook 'kunstnieuws van elders' of nieuws uit 'Roombeek Cultuurpark' gepresenteerd. De nieuwe site is een belangrijke stap in de vervulling van onze ambitie om de begrenzings van ons gebouw en regio te doorbreken en ons wereldwijd te presenteren.

In 2015 heeft het museum hard gewerkt aan de volgende stap op weg naar het digitale museum. Deze tweede fase bestaat uit het integreren van de gedigitaliseerde museumcollectie in de 'gewone' website via presentaties rondom kunstwerken of bepaalde thema's. Ieder kunstvoorwerp of thema krijgt als het ware een eigen miniwebsite met hyperlinks naar open data elders op het net. De links naar de belangrijkste bronnen m.b.t. een werk of kunstenaar worden in de miniwebsites getoond, en open data van andere instellingen (bijvoorbeeld van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie) zijn direct zichtbaar in de miniwebsites. Via de collectie is RMT op deze manier 'hub' of knooppunt waarmee het verbonden is met de rest van de wereld. De nieuwe collectiesite van Rijksmuseum Twenthe is de digitale vertaling van de wens om een netwerkmuseum te zijn. Het wordt een collectiesite die de wereld radicaal naar binnen haalt. Voor het digitale museum werkt RMT onder meer samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie (RKD). De nieuwe collectiesite is in de loop van 2016 gereed.

Het digitale museum wordt de komende jaren uitgebreid met een community-pakket waardoor geïnteresseerden en deelnemers aan activiteiten veel makkelijker op de hoogte kunnen blijven van de veelheid aan activiteiten en waardoor ze ook met elkaar in contact kunnen treden. Ook zal het in de toekomst mogelijk zijn om de met open data verrijkte informatie over de kunstwerken tijdens het museumbezoek te gebruiken. Ook aan de 'achterkant' wordt het digitale museum het komende jaar uitgebreid met onder andere een nieuw collectiebeheerssysteem (TMS).

3. Educatie

Het afgelopen jaar heeft RMT belangrijke stappen gezet op het gebied van de verdere ontwikkeling van de educatie. Dit jaar werd namelijk het innovatieve samenwerkingsverband Roombeek Cultuurpark Educatiecluster (RCE) gerealiseerd. In dit educatiecluster hebben Museum TwentseWelle, TETEM kunstruimte en Rijksmuseum Twenthe hun capaciteit, infrastructuur en expertise op het gebied van cultuureducatie samengebracht, waardoor er feitelijk een fusie is ontstaan van de cultuur-educatieve inspanningen van de drie organisaties.

Per 1 september 2015 is het educatiecluster actief. Er is een gezamenlijke website (www.roombeekcultuurpark.nl), er ligt een handboek voor de werkwijze van het cluster en er ligt een gezamenlijk en zeer uitgebreid programma. Nu al verzorgt het educatiecluster lessen en complete

leerlijnen voor tienduizenden leerlingen in Enschede en heel oost-Nederland. Met de scholen wordt intensief gesproken over de onderwijsvisie op de school. Welke problematieken spelen er, wat is het niveau van de leerlingen en wat zijn de vaardigheden van de docenten? Samen met scholen worden op de eigen situatie toegesneden leerraamwerken opgesteld. Het Roombeek Cultuurpark Educatiecluster stelt scholen in staat om zelf de regie te nemen. Met een bescheiden organisatie kan een groot aantal scholen individueel en op maat geholpen worden.

Programma's

Met de realisatie van RCE is er sprake van één gezamenlijk aanbod van cultuur-educatieve activiteiten voor het basis- en voortgezet onderwijs. De deelnemende instellingen profileren zich binnen RCE dus niet met 'eigen' programma's. Dit betekent dat er nu een divers en prikkelend aanbod ligt van ruim 150 activiteiten in de vorm van workshops, projecten, rondleidingen, voorstellingen en leerlijnen. De kunstvormen die binnen deze programma's aan bod komen zijn beeldend, digitale media, drama, erfgoed, beweging/dans en muziek. Een reflectie op al deze 150 activiteiten zou ondoenlijk zijn, daarom worden hier een aantal programma's uitgelicht die specifiek ontwikkeld zijn vanuit de inhoud van RMT.

Theatervoorstelling De Zaak Van Heek - PO en VO

Aansluitend bij de collectiepresentatie *De Gouden Eeuw van Twente* ontwikkelde Theatergroep De Nieuwe Koning een interactieve theatervoorstelling die plaatsvindt in de tentoonstellingszalen. Aan de hand van verschillende kunstwerken wordt het verhaal van de familie Van Heek en de Gouden Eeuw van Twente verteld. Daarbij draait het om vragen als: Wie is de familie Van Heek? Zijn de textielbaronnen uitbuiters of weldoeners geweest? Wat is de invloed geweest van de textielindustrie op de stad Enschede? Hoe komt het dat er in Rijksmuseum Twenthe zoveel mooie schilderijen hangen?

Your Turner - PO en VO

Aansluitend bij de tentoonstelling *Gevaar & Schoonheid. Turner en de traditie van het sublieme* zijn er voor het PO en VO lessen ontwikkeld waarbij het concept smaak centraal staat. De leerlingen bespreken welke schilderijen uit de tentoonstelling ze mooi vinden en welke niet. En waarom vinden ze dat? Nu vinden de meeste mensen een schilderij van Turner prachtig, maar was dat vroeger ook zo? Welke schildertechnieken werden gebruikt en hoe kunnen we dit zelf toepassen? In de verwerkingsworkshop in het maken de leerlingen zelf foto's waarbij ze dezelfde thema's als Turner proberen over te brengen in beeld.

Collectiepresentatie De Gouden Eeuw van Twente - PO en VO

Aansluitend bij de collectiepresentatie zijn er museumprogramma's ontwikkeld voor verschillende lesniveaus van het PO en VO. Deze programma's bestaan uit een interactieve rondleiding onder leiding van een museumdocent en een aansluitende workshop in het museumatelier. Voor het PO zijn vier programma's (op vier niveaus) gemaakt waarin verschillende periodes uit de kunstgeschiedenis centraal staan: van middeleeuwse altaarstukken tot abstracte hedendaagse kunst en van portretten uit de Gouden Eeuw tot klassiek moderne schilderkunst. In de museumprogramma's voor VO wordt aandacht besteed aan de portretten en landschappen uit de RMT collectie.

Organisatie en evaluatie schoolbezoeken

Binnen RCE was het afgelopen jaar een specifieke medewerker belast met de organisatie van de bezoeken die in RMT plaatsvonden (zowel PO als VO). De organisatie en evaluatie van de schoolbezoeken worden gedaan via een vast stramien dat bestaat uit verschillende deeltaken. Voor de uitvoering van deze deeltaken – en dus de organisatie en evaluatie van het bezoek – wordt gebruik gemaakt van speciaal ontwikkelde software (TOP-systeem). In het algemeen bestaat het proces uit de volgende stappen/deeltaken:

-Ieder bezoek begint met een verzoek vanuit een onderwijsinstelling, dat doorgaans via e-mail of telefoon binnenkomt. De eerste stap is dan om de vraag van de school helder te krijgen (vraagarticulatie). Dit gebeurt meestal telefonisch, maar als er sprake is van een groot of bijzonder project is er ook overleg op de school.

-Vervolgens wordt de activiteit ingeboekt in het systeem. Daarna worden de verzoeken die aan de activiteit gekoppeld zijn via het systeem uitgezet door de cultuureducatief medewerker. Dit betekent dat docenten of ondersteunende medewerkers zich kunnen inroosteren voor een activiteit, dat ruimtes kunnen worden geboekt etc. Door het systeem wordt constant gemonitord of aan alle voorwaarden die verbonden zijn aan de deeltaken is voldaan. (Hebben er zich bijvoorbeeld al genoeg docenten aangemeld voor een activiteit.) Een cultuureducatief medewerker kan zo nooit een boeking bevestigen

zonder dat er docenten of ruimtes o.i.d. zijn geregeld. Op deze manier wordt het proces nauwlettend in de gaten gehouden en kan het op ieder moment worden overgenomen door een andere cultuureducatief medewerker.

-De laatste stap is de evaluatie. De evaluatie van het bezoek met de scholen gaat ook digitaal via het systeem. De cultuureducatief medewerker stuurt de school een standaard vragenlijst via e-mail. De resultaten van de evaluatie worden opgenomen in het systeem, en zijn direct te zien bij een eventuele volgende boeking zodat met de evaluatieresultaten rekening wordt gehouden. De docenten van RCE evalueren elkaar. Dit gebeurt niet na iedere les, maar tijdens speciale opleidingsmomenten. Hierbij wordt de methode van intervisie gebruikt.

Samenwerking scholen

Musea en andere instellingen moeten steeds meer leren samenwerken met scholen om optimaal op de behoeftes van de school en vooral de leerlingen in te kunnen spelen. Scholen moeten leren om zelf de vraag te formuleren en culturele instellingen kunnen daar een belangrijke rol in spelen. Het helpen bij de vraagarticulatie neemt een belangrijke plek in binnen de werkwijze van RCE.

Het leren formuleren van de vraag staat ook centraal in het overheidsprogramma 'Cultuureducatie met Kwaliteit' (CMK) dat in 2013 van start is gegaan. Sinds de start van dit programma is RMT betrokken bij twee pilots die in dit kader worden uitgevoerd. RMT participeert in het project *Culturage*, waarin twaalf Enschedese culturele instellingen en 24 Enschedese basisscholen gezamenlijk nieuwe educatieve programma's ontwikkelen. Daarnaast is RMT in 2013 gestart met een CMK-pilot in samenwerking met drie basisscholen in de gemeente Hof van Twente. Deze pilot, getiteld *Lang leve de Verbeelding*, heeft in 2015 een vervolg gekregen. De activiteiten en leerlijnen die in samenwerking met de scholen binnen bovengenoemde pilots zijn ontwikkeld, kunnen via de website van RCE weer uitgerold worden bij andere scholen.

4. Analyse van het publiek

4.1 Publieksonderzoek

In de afgelopen drie jaren is het publieksbereik explosief gestegen. In 2014 groeide het bezoekersaantal ten opzichte van het voorgaande jaar met maar liefst 70%. Die groei heeft zich doorgezet in 2015 met opnieuw een stijging van meer dan 50%. Rijksmuseum Twenthe onderscheidt vier grote publieksstromen. Ten eerste is er het typische museale publiek dat op de grote tentoonstellingen afkomt en dat gemiddeld wat ouder is en bovengemiddeld opgeleid. De tweede publieksstroom is het regionale publiek dat wij in de afgelopen jaren bereikten met laagdrempelige activiteiten zoals Twentse Salons en diverse festivals. Meestal worden deze activiteiten met een opening gecombineerd waardoor er tijdens openingen regelmatig 1.500 bezoekers tegelijk zijn. De derde publieksstroom betreft de groepen uit het primair en voortgezet onderwijs. De vierde publieksstroom tot slot is een voornamelijk professioneel publiek van studenten, kunstenaars, ondernemers etc. die RMT in de komende jaren met de activiteiten in het kader van de *Academie van Verbeelding* wil bereiken.

In opdracht van Rijksmuseum Twenthe hebben vier studenten van Saxion Hogeschool een publieksonderzoek uitgevoerd onder 152 respondenten in november 2015. Dit onderzoek heeft met name betrekking op de eerste en tweede publieksstroom die in de voorafgaande alinea worden beschreven. Hieruit blijkt dat het grootste deel van de bezoekers tussen de 60-70 jaar oud zijn en uit Overijssel en Gelderland afkomstig zijn. De overige bezoekers zijn grotendeels afkomstig uit Noord- en Zuid-Holland. 68% van de bezoekers komt met de auto en 28% met het openbaar vervoer. Het grootste deel van de respondenten is in het bezit van de Museumkaart en is hoger opgeleid. Uit de enquête kwam naar voren dat NRC en Volkskrant het meest gelezen worden onder de bezoekers van het museum. Voor 87% was de tentoonstelling *Turner en de traditie van het sublieme* de hoofdreden van het bezoek.

4.2 Marketing & PR

In de marketingcampagnes is het verhaal achter de kunst het uitgangspunt, in lijn met de missie van het *Museum van de Verbeelding*. De marketing-mix voor grote tentoonstellingen zoals *Turner en de traditie van het sublieme* en *Alexander Roslin. Portrettist van de aristocratie* bestond uit betaalde publiciteit in kranten, radio en televisie, reclame in de openbare ruimte en online marketing. In de betaalde publiciteit

in bijvoorbeeld de Volkskrant en NRC is gekozen voor het overbrengen van een korte, heldere boodschap, bijvoorbeeld slechts de tentoonstellingstitel en de naam van het museum in zwart/witte blokken op de voorpagina van de NRC. Uit de enquête blijkt dat de advertenties in NRC en de Volkskrant goed opvielen bij het publiek en daadwerkelijk tot meer museumbezoek leidden. De betaalde publiciteit wordt verder gedragen door de *free publicity* in de vorm van inhoudelijke artikelen in alle grote kranten. Voor kleinere tentoonstellingen zoals *Sublime Landscapes in Gaming* en *De Woudloper* is voornamelijk ingezet op *free publicity*. Nooit eerder kreeg het museum zoveel *free publicity* als tijdens de Turner-tentoonstelling.

Online Marketing

In 2015 groeide het aantal bezoeken aan de website van 92.000 in 2013 tot 234.000 in 2015. Door middel van quotes, interviews, achtergrondinformatie en beelden achter de schermen worden potentiële bezoekers via Social Media zoals Facebook en Twitter aangezet tot museumbezoek. Door middel van betaalde advertenties op Facebook heeft RMT in 2015 een groter aantal potentiële bezoekers dan ooit te voren bereikt op Social Media. De Turner-campagne op Facebook bereikte 171.378 potentiële bezoekers. Het aantal 'likes' op Facebook is gegroeid naar 6.600 (5212 op 31 december 2014) en het aantal Twitter followers was op 31 december 2015 4.900 (4.000 in 2014).

4.3 Development

Rijksmuseum Twenthe wordt op uiteenlopende manieren ondersteund in het realiseren van de ambitieuze programma's en andere museale taken. Naast de steun van de verschillende overheden, zijn er individuen, verenigingen en bedrijven die ieder op hun eigen manier bijdragen aan groei en bloei van RMT.

Business Club

De RMT Business Club is opgericht in 2011 en telt op dit moment 38 leden; voornamelijk bedrijven uit Twente, maar ook enkele uit andere delen van het land. De bedrijven zijn lid omdat zij het museum een warm hart toedragen. Met hun financiële bijdrage helpen zij RMT bij het realiseren van tentoonstellingen en het investeren in de vaste collectie. Jaarlijks organiseert het museum voor leden van de Business Club diverse exclusieve evenementen.

In april organiseerde RMT samen met Kasteel Huis Bergh een exclusief programma in het kader van de manifestatie *Huis van Heek*. De leden van de Business Club werden met een select aantal relaties ontvangen op Huis Bergh voor de voorbezichtiging van de tentoonstelling aldaar en een *walking dinner* in de kasteelzalen.

Naar aanleiding van de Turner-tentoonstelling is er voor de leden van de Business Club en hun relaties een preview van de tentoonstelling georganiseerd, inclusief rondleidingen en een borrel. In november waren alle Business Club-leden uitgenodigd voor het Sublieme diner in de Gobelinzal van RMT. Het diner vond helemaal plaats in sublieme sferen en bestond uit gerechten geïnspireerd op de vier elementen (water, vuur, aarde en lucht) waar Turner ook uit putte voor zijn schilderkunst. Tenslotte was er op maandag 5 oktober in RMT een exclusieve taxatiedag voor Business Club leden. Op dag, die werd georganiseerd in samenwerking met het gerenommeerde veilinghuis Bonhams uit Londen, was er voor de Business Club tussen 16.00 en 18.00 uur een speciale VIP-ontvangst.

Vrienden

Individuele mensen die zich betrokken voelen bij RMT en die het museum een warm hart toedragen hebben zich verenigd in de Vrienden van Rijksmuseum Twenthe. De leden steunen het museum niet alleen met een financiële bijdrage, maar vormen met z'n allen ook een sterke achterban die het museum laat leven. In 2015 telde RMT ruim 1800 Vrienden. De Vrienden worden op verschillende manieren betrokken bij het museum, bijvoorbeeld via uitnodigingen voor openingen en evenementen. Publicaties van het museum zijn voor de Vrienden tegen een gereduceerde prijs of gratis beschikbaar. Ook zijn er het afgelopen jaar een aantal evenementen georganiseerd voor de Vrienden, zoals de speciale Vriendenavond voorafgaand aan de opening van Turner.

5. Collectie

5.1 Collectieplan

Onder de titel *Spelen op de grens van het onmogelijke* heeft RMT in 2015 de uitgangspunten voor het collectioneren opnieuw opgetekend. Rijksmuseum Twenthe kan met recht getypeerd worden als een encyclopedisch kunstmuseum waarin de ontwikkeling van de westerse en meer specifiek Nederlandse kunst vanaf circa 1300 tot nu bijna ononderbroken getoond kan worden. Hoewel de collectie zich nu als een eenheid aan ons voordoet, is deze eigenlijk een verzameling van toevalligheden of kansen die zich in het 85-jarige bestaan van het museum voordeden.

De Gouden Eeuw van Twente

Het begon allemaal in de eerste decennia van de vorige eeuw, toen de Enschedese textielfabrikant Jan Bernard van Heek kunst begon te verzamelen met het oog op een nieuw te stichten kunstmuseum. Met zijn culturele ambities paste hij in een wereldwijde trend onder de industriële elite – denk aan Van Beuningen en Kröller-Müller, maar ook Frick, Carnegie en Vanderbilt die allen ongelofelijk rijke collecties aanlegden. In de daaropvolgende jaren werden aan RMT-collectie de verzamelingen toegevoegd van Bernards broers Jan Herman van Heek en Gerrit Jan van Heek jr., en de textielbaron Jan Bernard Scholten. Aan het einde van de 20^{ste} eeuw werden er belangrijke schenkingen gedaan op het gebied van moderne en hedendaagse kunst door Karel Levisson, Art & Project en Sepp Bader.

De collectie van Rijksmuseum Twenthe bestaat voor 90% uit dit soort schenkingen. Desondanks waren het de overige verwervingen die eenheid brachten in deze collectie. Want alhoewel het museum bijvoorbeeld diverse 18^{de}-eeuwse schenkingen ontving, kon de doorlopende tijdlijn van de late middeleeuwen tot heden alleen gerealiseerd worden door verstandige aankopen uit die periode.

Collectioneren oudere kunst

De belangrijkste bron voor verwervingen op het gebied van de oude en moderne kunst blijven de schenkingen. RMT zal zich de komende jaren blijven richten op contacten met verzamelaars en liefhebbers die hun werken te zijner tijd een permanente plek in een openbare collectie willen geven. Door deze schenkingen (en langdurige bruiklenen) ontstaan nieuwe kernen in de verzameling die de collectie als geheel verrijken, precies zoals dat de afgelopen 85 jaren ging. Hierdoor kunnen ook kunststromingen in de collectie vertegenwoordigd raken die tot nu toe ontbraken.

Rijksmuseum Twenthe is te omschrijven als 'het ideale mecenasmuseum'. Dat heeft tot gevolg dat de verkregen schenkingen ook leidend zijn bij de keuze van nieuwe aankopen. RMT doet aankopen om de diverse collectieonderdelen inhoudelijk te verbinden en zo de collectie tot een organisch geheel te maken. RMT zelf begint dus geen nieuwe kernen in de verzameling maar concentreert zich op het versterken van de samenhang in de collectie. Iedere beoogde aankoop, schenking of langdurig bruikleen dient dan ook in dit licht beoordeeld te worden. Hiermee kiest RMT er opnieuw voor een collectiemuseum te zijn dat in breedte en diepte vooral groeit door schenkingen. De aankopen zijn strategischer en vooral bedoeld om verbanden te leggen tussen en eenheid te creëren in het geheel van meer of minder toevallige schenkingen.

Collectioneren hedendaagse kunst

Het bovenstaande geldt in mindere mate voor het collectioneren van hedendaagse kunst. Het verzamelbeleid van RMT ten aanzien van hedendaagse kunst is niet los te zien van het presentatiebeleid op dit gebied. Beide hebben de onderzoekende of spelende menselijke geest als uitgangspunt.

In onze huidige tijd is het uit de romantiek stammende begrip 'autonoom', waarbij de kunst zichzelf de regels stelt, op drift geraakt. Ook het onderscheid tussen 'autonoom' en 'toegepast' is rafelig geworden. Dat wil niet zeggen dat de kunst, als ongebonden en creatieve vonk in onze cultuur, ondergeschikt of minder belangrijk is geworden. Het omgekeerde is waar. Maar het kan wel betekenen dat we de vormen niet altijd direct herkennen als kunst. Juist nu het beeld alomtegenwoordig is geworden is de rol van de kunst om nieuwe wegen te zoeken; om nieuwe betekenissen te ontsluiten zo mogelijk nog belangrijker dan in het recente verleden.

De consequentie die RMT uit deze ontwikkelingen trekt ten aanzien van het verzamel- en aankoopbeleid van hedendaagse kunst, is dat we niet een bepaald soort kunst centraal stellen, maar dat we ons richten op het aspect van de (menselijke) verbeelding in uiteenlopende hoedanigheden. Daarbinnen richten we ons specifiek het fundamentele van de onderzoekende of spelende menselijke geest. De mentaliteit van het voortdurend knoeien, spelen, tinkeren, mislukken en weer doorgaan, tot er opeens iets prachtigs

ontstaat. Het gaat om het afdwingen van de serendipiteit. Een benadering waarbij het proces en het streven zeker zo belangrijk zijn als het gerichte op fysieke resultaten.

5.2 Schenkingen en langdurig bruiklenen

In 2015 heeft RMT weer in groot aantal werken verworven via langdurig bruiklenen en schenkingen.

Langdurig bruiklenen en overdrachten

De Martens-Mulder Stichting verwierf voor haar collectie een 18^{de}-eeuwse zilveren snuiterschaar die in het museum als bruikleen is ondergebracht. De Enschedese verzamelaar Ingrid Blans gaf een groot werk van hedendaagse kunstenaar Raquel Maulwurf in langdurig bruikleen. Naar aanleiding van de tentoonstelling *Alexander Roslin. Portrettist van de Aristocratie* besloot de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed om Roslins portret van de Nederlandse regentenzoon een veelbelovende topambtenaar François Fagel over te dragen aan RMT. Daarmee bevinden alle in Nederland aanwezige schilderijen van Roslin (3 in totaal) zich nu in Rijksmuseum Twenthe.

Schenkingen

Het afgelopen jaar werden er in totaal 109 werken aan de collectie toegevoegd via schenkingen. De qua omvang grootste schenking kwam van Sepp Bader, die maar liefst 61 werken uit zijn verzameling hedendaagse kunst overdroeg aan RMT. Deze schenking is aan aanvulling op eerdere schenkingen die Bader de afgelopen decennia deed en bevat onder andere werken van Adam Colton, Wim Izaks, Jan van Munster, Cornelius Rogge en Piet Tuytel. Ook Ingrid Blans, die als mecenas een nauwe band met RMT heeft, heeft opnieuw een aantal werken uit haar Collectie Wilploo aan RMT geschonken. Het betreft onder andere een video van Inge Reisberman en werken op papier van Emmy Bergsma, Raquel Maulwurf, Madelon Pels en Karin Rinsema. Op het gebied van hedendaagse kunst ontving het museum een schenking 27 objecten van glas van een particuliere verzamelaar, bestaande uit werken van onder anderen Barbara Nanninga en Richard Meitner. Beeldend kunstenaar Ludwig VandeVelde schonk twee beelden van zijn hand aan RMT en kunstenaar Sjoerd Buisman verrijkte de collectie met een werk van Piet Tuytel. Fotograaf Koos Breukel schonk ook twee van zijn werken. Op het gebied van de klassiek moderne kunst werd de collectie aangevuld met een schilderij van De Ploeg-kunstenaar Jan Altink, geschonken door mevrouw E.M. Wierenga-Rasker.

5.3 Uitgaande bruiklenen

RMT ziet zijn collectie nadrukkelijk als onderdeel van de Collectie Nederland en heeft daarom een grote aandacht voor collectiemobiliteit en een uiterst toegeeflijk beleid ten aanzien bruiklenen. Het afgelopen jaar werden 163 werken uit de collectie in kortdurend bruikleen gegeven.

Een groot aantal werken uit de deelcollectie dierschilderijen en -tekeningen van Gerrit Jan van Heek jr. werd in bruikleen gegeven aan Museum TwentseWelle, dat in navolging van RMT een tentoonstelling organiseerde rondom deze collectie. Noemenswaardig zijn verder zijn de volgende uitgaande bruiklenen: Museum de Fundatie organiseerde een grote tentoonstelling rondom Jan Cremer, waarin het vroege schilderij *Compositie* en het drieluik uit RMT te zien waren. Voor de dubbeltentoonstelling *Holland op z'n mooist* van het Haags Gemeentemuseum en het Dordrechts Museum stelde RMT schilderijen van Johan Barthold Jongkind, Jules Dupré en Theodore Rousseau beschikbaar. Voor de tentoonstelling *O, Muze* in het Frans Hals Museum leende RMT werken van Jan Sluijters uit en voor de monografische tentoonstelling van Emo Verkerk in het Gemeentemuseum gaf het museum acht werken van deze kunstenaar in bruikleen. Ook vermeldingswaardig is de medewerking aan de tentoonstelling over herman de vries in het Stedelijk Museum Schiedam. Internationaal gezien leverde RMT een bijdrage aan de tentoonstelling *Monet and the Birth of Impressionism* in het Städel in Frankfurt via het in bruikleen geven van Jongkinds *Rotskust bij St. Adresse*. Tenslotte was er nog een bijzondere 'uitwisseling' met Huis Bergh in 's-Heerenberg. In het kader van de collectiepresentatie *De Gouden Eeuw van Twente* en het overkoepelende samenwerkingsproject *Huis van Heek*, leende RMT het middeleeuwse topstuk *De Boom van Jesse* een jaarlang uit. In ruil daarvoor mocht RMT het laatmiddeleeuwse paneeltje van de Italiaanse meester Duccio di Buoninsegna uit de collectie van Huis Bergh een jaar tonen de presentatie *De Gouden Eeuw van Twente*.

5.4 Registratie en documentatie

De collectie is voor 100% geregistreerd. Van de 8892 voorwerpen in de collectie zijn er 8362 digitaal gefotografeerd, wat neer komt op 94%. Via de collectie online zijn 8189 voorwerpen voor het publiek te raadplegen; dit komt neer op een percentage van 92%. In 2015 zijn de eerste flinke stappen gezet op weg naar het Digitale Museum, waarmee de collectie 100% digitaal beschikbaar komt voor het publiek (zie ook 2.5 Digitale Museum). In het kielzog van de realisatie van het Digitale Museum zal het museum overgaan op het collectieregistratiesysteem TMS.

5.5. Huisvesting collectie

Het museum signaleert een aantal knelpunten wat betreft de huisvesting van de collectie. Het gaat daarbij met name om gebrek aan ruimte in het interne depot en het feit dat een deel van de collectie in een extern depot is onderbracht. Het laatste brengt een aantal praktische bezwaren met zich mee, zoals de grote afstand. Daarnaast is het huidige restauratieatelier niet meer up-to-date. De Erfgoedinspectie onderschrijft deze knelpunten. De eerste stappen richting een oplossing zijn het afgelopen jaar gezet met het laten uitvoeren van een onderzoek door adviesbureau Helicon. De komende periode gaat RMT hard aan de slag met de aanbevelingen. De aanbevelingen hebben niet alleen betrekking op het depot en restauratieatelier, maar ook op de procedures m.b.t. conservering van de collectie.

5.6 Restauratie

Het afgelopen jaar is er gewerkt aan de restauratie van verschillende kernstukken uit de museumcollectie. Van drie schilderijen, die op dit moment allemaal te zien zijn in de collectiepresentatie *De Gouden Eeuw van Twente*, is de restauratie dit jaar afgerond. Het gaat om het vroeg 17de-eeuwse stilleven *Ontbijtje* van Jacob van Hulsdonck, het portret van Richard Mabott van Hans Holbein de Jonge en *De Luitspeelster* van Jan Steen.

Andere grote projecten van 2015 waren het schoonmaken en opnieuw inkleuren van de inscriptie van de zwerfkei (zie Van Heek Week) en het restaureren en schoonmaken van het werk *Soleares Tristes* van Pjotr Muller. Daarnaast was 2015 een jaar van veel bruikleenverkeer. De restauratoren waren betrokken bij het controleren van de inkomende bruiklenen van grote tentoonstellingen als *Alexander Roslin* en *Turner*. De voorbereidingen voor de vele uitgaande bruiklenen hebben ook veel aandacht gevraagd van de restauratieafdeling. Enkele projecten zijn het maken van een speciale microklimaatbox voor het 16de-eeuwse paneel *De boom van Jesse*, dat ter gelegenheid van het project *Huis van Heek* een jaarlang te zien is in Huis Bergh. De overname van de tentoonstelling *De Woudloper* met ruim zeventig werken door Museum TwentseWelle was ook een omvangrijk project.

5.7 Veiligheidsplan

In 2015 zijn geen grote wijzigingen doorgevoerd in het veiligheidsplan. Het veiligheidsplan voldoet in de praktijk uitstekend en wordt voortdurend up-to-date gehouden.

6. Bestuurlijke en organisatorische zaken

Rijksmuseum Twenthe is in 1994 verzelfstandigd en overgegaan in een Stichting die wordt bestuurd door de directeur-bestuurder, sinds 2012 Arnoud Odding. Een Raad van Toezicht beoordeelt of dit op verantwoorde wijze gebeurt. De Raad van Toezicht bestaat nu uit de volgende personen:

Mr. E. ten Cate – voorzitter (toegetreten per 23-3-2006, herbenoemd 23-3-2010 en 23-3-2014, einde 3^{de} periode 23-3-2018)

Drs. B. Franssen (toegetreten per 21-1-2009, herbenoemd 21-1-2013, einde 2^{de} periode 21-1-2017)

Mr. dr. E. Helder (toegetreten per 13-11-2013, einde 1^{ste} periode 13-11-2017)

Mr. G.J. Jansen (toegetreten per 1-6-2011, herbenoemd 1-6-2015, einde 2^{de} periode 1-6-2019)

Drs. P.J. Schoon (toegetreten per 10-3-2009, herbenoemd 10-3-2013, einde 2^{de} periode 10-3-2017)

Vanwege de uitzonderlijke situatie waarin Stichting Rijksmuseum Twenthe in 2012 terecht is gekomen en mede met het oog op de continuïteit van de stichting heeft de Raad van Toezicht de heer Ten Cate in het voorjaar van 2014 gevraagd een derde termijn als voorzitter van de Raad aan te blijven. De heer Ten Cate heeft hierin toegestemd.

De Stichting Rijksmuseum Twenthe leeft de negen aanbevelingen van de code cultural governance geheel na. De WNT-gegevens worden vermeld op pagina 53 van dit jaardocument. Uit het overzicht blijkt dat er geen sprake is geweest van inkomens die de WNT-norm overschrijden.

De aan Stichting Rijksmuseum Twenthe gelieerde rechtspersonen zijn: de Stichting G.J. van Heek jr. Fonds, de Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds en de Vereniging Vrienden van Rijksmuseum Twenthe. Alle transacties met gelieerde rechtspersonen zijn verantwoord in de jaarrekening.

7. Personeel en organisatie

Mede vanwege de sterke groei qua bezoekersaantallen in het verslagjaar heeft het museum de flexibele schil uitgebreid van ondersteunende functies zoals bewaking, beveiliging, museumcafé en de huishoudelijke dienst. En met het oog op het ambitieuze tentoonstellingsprogramma in 2016 en 2017 is de organisatie inhoudelijk en productioneel versterkt met de aanstelling van twee projectleiders. Aan het einde van het verslagjaar waren er in het totaal 34 personen (25,36 fte) werkzaam bij Rijksmuseum Twenthe.

Ook het enkele jaren geleden ingezette vrijwilligersbeleid is in 2015 verder versterkt. Naast de betaalde medewerkers waren ultimo 2015 94 vrijwilligers werkzaam in het museum (op 1 januari waren dat er nog 90). Deze vrijwilligers zijn werkzaam op vele verschillende taakgebieden in het museum, van baliewerkzaamheden tot hulp in de catering en van hulp bij de reorganisatie van de bibliotheek tot ondersteuning bij de educatie.

Een belangrijke ontwikkeling was de detachering van een tweetal educatieve medewerkers bij het samenwerkingsverband Roombeek Cultuurpark Educatiecluster. Door dit samenwerkingsverband, waarin naast Rijksmuseum Twenthe ook Museum TwentseWelle en TETEM Kunstruimte participeren, is een verdere professionalisering van de educatieve taak van het museum ingezet. De directie heeft hoge verwachtingen van deze samenwerking in de komende jaren.

Voorts zijn in het verslagjaar enkele externe adviseurs ingehuurd voor het beschrijven en automatiseren van enkele werkprocessen op het vlak van het beheer en behoud van de collectie.

In samenwerking met DuGardijn Verzuimmanagement is een actief verzuimbeleid gevoerd. Ook was er een trainings- en scholingsprogramma voor onder meer de medewerkers Bewaking en Beveiliging.

Tot slot vond er constructief overleg plaats met de Ondernemingsraad, mede met het oog op de voorbereidingen aangaande de beoogde, intensieve samenwerking met Museum TwentseWelle.

De directie wil alle medewerkers en vrijwilligers bedanken voor hun buitengewone inzet waardoor er uitstekende resultaten konden worden geboekt in dit bijzonder enerverende jaar.

8. Zakelijke en financiële analyse

Het exploitatieresultaat over 2015 is na de verplichte dotatie aan het Bestemmingsfonds OCW-Huisvesting en de jaarlijkse onttrekkingen aan de Bestemmingsreserves OCW-veiligheid en -technisch vervangingsonderhoud uitgekomen op € 1 200 positief..

In 2015 heeft het museum een ambitieus, kostbaar tentoonstellingsprogramma georganiseerd. De vermogenspositie bood voldoende financiële zekerheid en met het programma werd gepoogd de moeilijke omstandigheden waaronder het museum functioneert het hoofd te bieden. Het opheffen van de publieksfunctie door zware bezuinigingsmaatregelen van het Rijk werd in 2013 immers ternaauwernood voorkomen.

De tentoonstellingen hebben uiteindelijk een positief effect gesorteerd, veel beter nog dan verwacht. Meer publiek - voor het eerst in haar bestaan ontving het museum in een jaar ruim meer dan 100.000 bezoekers -

hebben geresulteerd in fors hogere publiekinkomsten. Het eigen inkomsten percentage liep verder op tot 62,4%, aanzienlijk hoger dan de eis van het ministerie van OCW. Verder zijn evenals vorig jaar fondsen bereid gevonden de museale activiteiten financieel te ondersteunen.

Het museum heeft in 2015 uiteindelijk geen beroep hoeven doen op de bestemmingsfondsen en -reserves. De vermogenspositie is onverminderd solide en biedt dus mogelijkheden om ook in 2016 een aansprekend programma te plannen.

Het weerstandsvermogen is ruim hoger dan de norm van 10%. Bij tegenvallende resultaten kan worden geput uit een algemene reserve en bestemmingsreserves. Op korte en middellange termijn kunnen met name de variabele (project)kosten voldoende worden beïnvloed. Het besluit om projecten te versoberen, uit te stellen of in het uiterste geval te annuleren kan doorgaans binnen een aanvaardbare termijn worden genomen zonder noemenswaardige financiële verplichtingen.

De bezuinigingen vanaf 2013 en de noodzakelijke versterking van de publieksfunctie hebben evenwel een zware wissel getrokken op de collectiefunctie. De Erfgoedinspectie heeft hierover in haar rapport enkele opmerkingen geplaatst. Het museum heeft zich in de komende jaren tot doel gesteld de omstandigheden, waaronder de collectie wordt beheerd, te verbeteren. Er zal in de komende jaren moeten worden geïnvesteerd in de depots en het restauratieatelier. Het museum is inmiddels in overleg met het ministerie van OCW over mogelijke oplossingen.

Huisvesting

Met ingang van 1 januari 2017 wordt het museum verantwoordelijk voor het onderhoud en instandhouding van het vastgoed. Er is een onderhoudsplan opgesteld dat in de komende jaren als leidraad zal dienen. Het ministerie van OCW stelt vanaf 2017 voor de uitoefening van deze taak middelen ter beschikking.

Erfgoedwet

De huisvesting en de collectiefunctie worden in het kader van de Erfgoedwet met ingang van 2017 voor onbepaalde tijd door het ministerie van OCW gesubsidieerd. De middelen voor de huisvesting zijn toereikend, dit in tegenstelling tot de middelen voor de collectiefunctie. Voor de rehabilitatie van de collectiefunctie, waarbij de bovengenoemde investeringen van essentieel belang zijn, is de vastgestelde vergoeding te laag. Het museum heeft haar zienswijze aan de minister kenbaar gemaakt en is in afwachting van een reactie.

Investerings

In 2015 zijn de hoofdingang en het voorplein gereconstrueerd. De investering is grotendeels mogelijk gemaakt door private investeringsbijdragen. Verder is er geïnvesteerd in automatisering en veiligheidsvoorzieningen. In het komende jaar worden de investeringen in depots en het restauratieatelier voorbereid en indien mogelijk uitgevoerd.

Financiële positie

Het balanstotaal is gestegen met 39%. De belangrijkste mutaties aan de activazijde zijn de investeringen in de materiële activa en de toename van de liquide middelen. Aan de passivazijde vallen op de toename van het eigen vermogen en de langlopende schulden. Met betrekking tot het eigen vermogen moet worden vermeld dat ook dit jaar op aanwijzing van het ministerie van OCW € 671 500 is toegevoegd aan het Bestemmingsfonds Huisvesting. Het saldo van dit Bestemmingsfonds is beklemd en zal ultimo 2016 door het ministerie worden teruggevorderd.

Met ingang van dit jaar worden naast de private ook de investeringsbijdragen van het ministerie van OCW verantwoord als een langlopende schuld. In 2014 heeft het museum € 476.000 en in 2015 € 400.000 ontvangen voor veiligheidsvoorzieningen. Dit jaar is een begin gemaakt met de uitvoering en is € 137.000 besteed. De jaarlijks afschrijvingslasten worden naar rato gedekt door de vrijval uit de langlopende schulden.

De vermogenspositie is ultimo 2015 solide. De quick ratio bedroeg 4,4 (2014:2,8). De solvabiliteit bedroeg 63% (2014:73%).

Prestatieverantwoording

Verplichtingen

Registratiegraad

De collectie is volledig geregistreerd (2014: volledig geregistreerd).

Registratiekwaliteit

	Gerealiseerd in 2015	Norm OCW	Gerealiseerd in 2014
Standplaats collectie	> 95%	> 95%	> 95%
Juridische status	> 95%	> 95%	> 95%

Collectieplan

Collectieplan is aanwezig (2014: aanwezig).

Veiligheidsplan

Veiligheidsplan is aanwezig (2014: aanwezig).

Verplichte prestatieafspraken

Bezoekers

Aantal	122 823	50 000	79 153
- waarvan betalend	93 640		70 746
- waarvan aantal scholieren primair onderwijs	6 557		8 407
- waarvan aantal scholieren voortgezet onderwijs	10 642		7 438
- waarvan overig	6 909		

Bezoeken scholen

Tot 31 december zelfstandig geregistreerd:

- Basis onderwijs algemeen	1 663		4 466
- Basis onderwijs educatieve projecten	1 161		3 623
- Basis onderwijs educatieve projecten op locatie	197		318
- Voortgezet onderwijs algemeen	2 306		3 894
- Voortgezet onderwijs educatieve projecten	1 783		3 185
- Voortgezet onderwijs educatieve projecten op locatie	75		359
- Overig	377		

Na 1 september centraal geregistreerd:

Samenwerking Roombeek Cultuurpark Enschede	16 546		-
Aantal	24 108	18 000	15 845

Balans

per 31 december 2015, respectievelijk 31 december 2014, na voorgestelde resultaatbestemming

ACTIVA

	31 december 2015		31 december 2014	
	€	€	€	€
VASTE ACTIVA				
<i>Materiële vaste activa</i>				
Gebouwen en terreinen	288 600		18 900	
Inventaris en inrichting	186 300		182 700	
Andere vaste bedrijfsmiddelen	253 400		282 500	
Bedrijfsinstallaties	<u>442 600</u>		<u>539 400</u>	
		1 170 900		1 023 500
<i>Materiële vaste activa in uitvoering</i>		-		22 800
VLOTTENDE ACTIVA				
<i>Vorraden</i>				
		119 600		115 600
<i>Vorderingen</i>				
Debiteuren	35 000		38 700	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>496 100</u>		<u>258 700</u>	
		531 100		297 400
<i>Liquide middelen</i>				
Liquide middelen		3 472 400		2 343 800
		<u>5 294 000</u>		<u>3 803 100</u>

PASSIVA

	31 december 2015		31 december 2014	
	€	€	€	€
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	499 700		499 700	
Bestemmingsfonds OCW	1 638 800		966 700	
Overige reserves	<u>1 205 000</u>		<u>1 291 500</u>	
		3 343 500		2 757 900
VOORZIENINGEN				
Wachtgeldverplichtingen	-		26 500	
Jubileumuitkeringen	<u>28 100</u>		<u>26 600</u>	
		28 100		53 100
LANGLOPENDE SCHULDEN				
Investeringsbijdragen OCW	863 800		-	
Investeringsbijdragen overig	<u>139 000</u>		<u>50 000</u>	
		1 002 800		50 000
KORTLOPENDE SCHULDEN				
Schulden aan leveranciers	220 800		67 800	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	43 000		38 300	
Schulden inzake pensioenen	13 200		11 700	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>642 600</u>		<u>824 300</u>	
		919 600		942 100
		<u>5 294 000</u>		<u>3 803 100</u>

Categoriale exploitatierekening

	Werkelijk 2015 €	Begroting 2015 €	Werkelijk 2014 €
BATEN			
Directe opbrengsten			
Publiekinkomsten	1 102 100	547 000	858 100
Sponsorinkomsten	7 500	10 000	3 700
Overige inkomsten	10 900	52 000	31 300
Indirecte opbrengsten	<u>18 600</u>	<u>23 500</u>	<u>33 900</u>
Totaal opbrengsten	1 139 100	632 500	927 000
<i>Bijdragen</i>			
Subsidie Ministerie van OCW CuNo			
<i>Waarvan huren</i>	1 737 800	1 728 600	1 728 600
<i>Waarvan exploitatiebijdrage</i>	870 600	869 600	869 600
Subsidie provincie CuNo	-	-	-
Subsidie gemeente Cuno	-	-	-
Overige (niet-structurele)subsidies/bijdragen			
<i>Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen</i>	728 100	663 000	791 000
<i>Overige bijdragen uit private middelen</i>			
Waarvan particulieren incl. vriendenvereniging	208 200	117 000	165 600
Waarvan bedrijven	37 600	60 000	44 400
Waarvan private fondsen	232 100	281 100	162 700
Waarvan goede doelenloterijen	-	-	-
Totaal bijdragen	3 814 400	3 719 300	3 761 900
TOTALE BATEN	<u>4 953 500</u>	<u>4 351 800</u>	<u>4 668 900</u>
LASTEN			
Salarislasten	1 330 000	1 318 000	1 360 900
Afschrijvingen	200 200	270 000	178 000
Huren	920 600	921 200	918 700
Aankopen	205 700	72 000	139 300
Overige lasten	<u>1 750 300</u>	<u>1 574 700</u>	<u>1 295 400</u>
TOTALE LASTEN	4 406 800	4 155 900	3 892 300
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	<u>546 700</u>	<u>195 900</u>	<u>796 600</u>
Saldo rentebaten/-lasten	21 300	20 000	18 000
Saldo overige bijzondere baten/lasten	17 600	-	-
Mutatie aankoopfonds	-	-	-
EXPLOITATIESALDO	<u>585 600</u>	<u>215 900</u>	<u>814 600</u>

Categoriale en functionele exploitatierekening

FUNCTIONEEL →	Totaal	Publieksfunctie		Collectiefunctie			Wetenschap- pelijke functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL →		Vaste presentatie	Tijdelijke presentatie	Onderzoek & Registratie	Conservieren & Restaureren	Vererving & Afstoten	Onderzoek & Documentatie	
BATEN								
Directe opbrengsten								
<i>Publiekinkomsten totaal</i>								
Publiekinkomsten buitenland	80 000	17 200	62 800					
Publiekinkomsten binnenland totaal								
<i>Waarvan kaartverkoop</i>	484 200	148 800	335 400					
<i>Waarvan overig</i>	537 900	185 900	76 100					275 900
<i>Waarvan waardering vrijkaarten</i>	-							
<i>Sponsorinkomsten</i>								
<i>Waarvan sponsoring in natura</i>	-							
<i>Waarvan overig</i>	7 500		7 500					
<i>Overige inkomsten</i>								
<i>Waarvan vergoeding van coproducenten</i>	-							
<i>Waarvan overig</i>	10 900	2 000			8 900			
Indirecte opbrengsten								
<i>Waarvan kapitalisatie van vrijwilligers</i>	-							
<i>Waarvan overige indirecte opbrengsten</i>	18 600							18 600
Totale opbrengsten	1 139 100	353 900	481 800		8 900			294 500
Structurele subsidie OCW								
<i>Waarvan huren</i>	1 737 800	576 000	441 500	66 900	444 100	1 000		208 300
<i>Waarvan exploitatiebijdrage</i>	870 600	270 000	469 100	56 700	69 700	5 100		
<i>Waarvan Kaderregeling exploitatie- subsidies onderzoek en wetenschap</i>	-							
Structurele subsidie provincie	-							
Structurele subsidie gemeente	-							
Structurele subsidie ander orgaan dan OCW, provincie, gemeente	-							

Stichting **Rijksmuseum** Twenthe

FUNCTIONEEL →	Totaal	Publieksfunctie		Collectiefunctie			Wetenschap- pelijke functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL →		Vaste presentatie	Tijdelijke presentatie	Onderzoek & Registratie	Conservieren & Restaureren	Vererving & Afstoten	Onderzoek & Documentatie	
VERVOLG BATEN								
Overige (niet structurele) subsidies/ bijdragen								
<i>Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen</i>	728 100	200 200	411 300	37 400	45 900	3 300		30 000
<i>Overige bijdragen uit private middelen</i>								
<i>Waarvan particulieren incl. vriendenvereniging</i>	208 200				2 500	205 700		
<i>Waarvan bedrijven</i>	37 600	37 600						
<i>Waarvan private fondsen</i>	232 100		220 200		11 900			
<i>Waarvan goede doelenloterij</i>	-							
Totale Subsidies/bijdragen	3 814 400	1 083 800	1 542 100	161 000	574 100	215 100		238 800
TOTALE BATEN	4 953 500	1 437 700	2 023 900	161 000	583 000	215 100		532 800
LASTEN								
Salarislasten								
<i>Waarvan vast contract</i>	1 026 700	181 200	210 400	58 300	75 200	7 500		494 100
<i>Waarvan tijdelijk contract</i>	173 700	51 800	104 700					17 200
<i>Waarvan inhuur</i>	129 600							129 600
	1 330 000	233 000	315 100	58 300	75 200	7 500		640 900
Afschrijvingen	200 200	66 300	50 900	7 700	51 200	100		24 000
Huur	920 600	305 100	233 900	35 500	235 200	600		110 300
Aankopen	205 700					205 700		
Overige lasten	1 750 300	361 200	883 200	5 900	83 200	25 500		391 300
TOTALE LASTEN	4 406 800	956 600	1 483 100	107 400	444 800	239 400		1 166 500
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	546 700	472 100	540 800	53 600	138 200	- 24 300		- 633 700
Saldo rentebaten/-lasten	21 300							21 300
Saldo overige bijzondere baten/lasten	17 600	9 200	3 200	600	3 100			1 500
Mutatie aankoopfonds								
SALDO UIT BEDRIJFSVOERING	585 600	481 300	544 000	54 200	141 300	-24 300		- 610 900
Toerekening Algemeen beheer		- 189 500	- 329 100	- 39 800	- 48 900	- 3 600		610 900
EXPLOITATIERESULTAAT		291 800	214 900	14 400	92 400	- 27 900		-

Kasstroomoverzicht

	2015 €	2014 €
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN:		
Exploitatieresultaat	585 600	814 600
<i>Aanpassen voor:</i>		
Afschrijvingen materiële vaste activa	200 200	178 000
Mutatie voorzieningen	<u>- 25 000</u>	<u>- 20 600</u>
Bruto kasstroom uit operationele activiteiten	760 800	972 000
Mutatie in voorraden	- 4 000	- 18 100
Mutatie vorderingen	- 233 700	- 135 600
Mutatie kortlopende schulden	<u>- 22 500</u>	<u>477 500</u>
Netto kasstroom uit operationele activiteiten	500 600	1 295 800
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEIT:		
Investeringen in materiële vaste activa	- 347 600	- 230 600
Mutatie materiële vaste activa in uitvoering	<u>22 800</u>	<u>- 8 800</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 324 800	- 239 400
KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN:		
Mutatie in langlopende schulden	<u>952 800</u>	<u>50 000</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	952 800	50 000
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN:	<u>1 128 600</u>	<u>1 106 400</u>
Liquide middelen einde boekjaar	3 472 400	2 343 800
Liquide middelen begin boekjaar	<u>2 343 800</u>	<u>1 237 400</u>
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN:	<u>1 128 600</u>	<u>1 106 400</u>

Toelichting

Toelichting algemeen

Regelgeving financiële verantwoording	De jaarrekening is opgemaakt door de directie op 21 maart 2016 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2013-2016.
Begroting	De in deze jaarrekening gehanteerde begroting is ontleend aan de door de Minister goedgekeurde meerjarenbegroting.
Collectie kunstvoorwerpen	De collectie kunstvoorwerpen is eigendom van de Staat der Nederlanden en in beheer bij het museum. De collectie wordt derhalve niet opgenomen in de balans.
Schattingen	<p>Bij het opstellen van de jaarrekening dient de leiding van de stichting, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.</p> <p>De subsidie van het Ministerie van OCW over de cultuurperiode 2009-2012 is definitief vastgesteld in 2013. De subsidies verleend door OCW, de Provincie Overijssel en de Gemeente Enschede inzake de jaren 2013-2016 worden definitief vastgesteld in 2017. Aan deze subsidies zijn voorwaarden verbonden, onder andere inzake minimum bezoekersaantallen. Het niet (volledig) voldoen aan deze voorwaarden kan er toe leiden dat de subsidie lager wordt vastgesteld. Bij het opmaken van de jaarrekening zijn de verleende subsidies 2013, 2014 en 2015 volledig verantwoord in de exploitatierekening vanwege het vertrouwen van de directie dat volledig voldaan is en wordt aan de subsidievoorwaarden.</p>

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangen en betaalde rente zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Grondslagen van waardering

Materiële vaste activa

Activa verkregen uit eigen middelen

De materiële vaste activa verkregen uit eigen middelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen.

Hierbij worden de volgende afschrijvingspercentages gehanteerd:

Gebouwen en terreinen

Verbouwingkosten 10%

Inventaris en inrichting

Automatiseringsapparatuur en software 20%

Kantoorapparatuur 20%

Kantoormeubilair 10%

Overige inventaris 10%

Museuminventaris

Presentatiemateriaal 10%

Andere vaste bedrijfsmiddelen 10%

Bedrijfsinstallaties 10%

Materiële vaste activa in uitvoering

Activa in uitvoering betreft bouwkundige voorzieningen in ontwikkeling en wordt gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. Bij oplevering worden activa in uitvoering overgeboekt naar de materiële vaste activa en vervolgens afgeschreven.

Vorraden

Vorraden

De voorraden verkregen uit eigen middelen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde. Waar nodig is rekening gehouden met afwaarderingen wegens incurantheid.

Onderhanden werk

Het onderhanden werk wordt gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de projecten. De vervaardigingsprijs omvat het directe materiaalverbruik en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig rekening houdend met mogelijke oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien niet anders is vermeld, staan deze ter vrije beschikking.

Bestemmingsfonds OCW CuNo

Betreft het deel van de subsidie van het Ministerie van OCW dat nog niet is besteed aan de doeleinden waarvoor de subsidie is verstrekt. De bestemming van het saldo in het

bestemmingsfonds zal aan het einde van de betreffende cultuurnotaperiode worden bepaald.

Bestemmingsfonds OCW Huisvesting	Betreft het verschil tussen de huurlast 2015,2014 en 2013 in rekening gebracht door RVOB.
Bestemmingsreserve OCW project Veiligheid	Betreft het deel van de van het Ministerie van OCW ontvangen subsidie voor het project Veiligheid voor VRM-musea dat nog besteed dient te worden aan het doel waarvoor de subsidie is verstrekt.
Bestemmingsreserve OCW project Technisch vervangingsonderhoud	Betreft het deel van de van het Ministerie van OCW ontvangen subsidie voor het project Technisch vervangingsonderhoud voor VRM-musea dat nog besteed dient te worden aan het doel waarvoor de subsidie is verstrekt.
Voorziening	De voorziening wordt gewaardeerd tegen nominale waarde.
Langlopende en kortlopende schulden	De schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Subsidies	<p>De subsidies worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben. Verder wordt verwezen naar de toelichting van de schattingen, zoals opgenomen in dit hoofdstuk.</p> <p>Subsidies voor investeringen in vaste activa worden opgenomen onder de schulden en vallen vrij via de exploitatierekening, gelijklopend met de afschrijvingstermijn van de investering.</p>
Overige opbrengsten	Onder de overige opbrengsten wordt verstaan de opbrengst uit levering van goederen, diensten en (particuliere) schenkingen onder aftrek van over de opbrengst geheven belastingen.
Rentebaten	Rentebaten worden toegekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.
Lasten	De lasten worden bepaald op historische basis en toegekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.
Verdeelsleutels	<p>Indien mogelijk worden de baten en lasten in zijn geheel aan een functie toegeschreven. Baten of lasten die niet aan een functie kunnen worden toegerekend worden verdeeld op basis van tijdschrijven dan wel op basis van vloeroppervlakte.</p> <p>De kosten van algemeen beheer worden aan het eind van het jaar verdeeld over de museale functies op basis van het aantal directe arbeidsuren.</p>

Specificatie van posten op de balans**VASTE ACTIVA****MATERIELE VASTE ACTIVA**

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en inrichting	Andere vaste bedrijfsmid.	Bedrijfs- installaties	Totaal
Boekwaarde per 1 januari 2015	18 900	182 700	282 500	539 400	1 023 500
Investerings	287 600	29 600	30 400	-	347 600
Afschrijvingen	17 900	26 000	59 500	96 800	200 200
Boekwaarde per 31 december 2015	288 600	186 300	253 400	442 600	1 170 900
Cumulatieve aanschafwaarde	433 500	573 000	887 200	1 030 700	2 924 400
Cumulatieve afschrijvingen	144 900	386 700	633 800	588 100	1 753 500
Boekwaarde per 31 december 2015	288 600	186 300	253 400	442 600	1 170 900

31 december 2015
€ €31 december 2014
€ €**MATERIELE VASTE ACTIVA IN
UITVOERING**

Boekwaarde per 1 januari 2014	22 800	14 000
Investerings	-	13 800
Overboeking naar materiële activa	(22 800)	(5 000)
	-	22 800

VLOTTENDE ACTIVA**VOORRADEN**

Onderhanden werk	68 900	67 800
Overige voorraden	50 700	47 800
	119 600	115 600

Stichting **Rijksmuseum** Twenthe

	31 december 2015		31 december 2014	
	€	€	€	€
VORDERINGEN				
DEBITEUREN		35 000		38 700
OVERIGE VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA				
Stichting G.J. van Heek Jr. Fonds	-		36 000	
Prins Bernhard Cultuurfonds	-		25 000	
Fonds21	-		7 500	
Provincie Overijssel	21 000		14 000	
Stichting Doen	11 700		-	
Stichting RMT Fonds	11 900		-	
Museum de Fundatie (Turner)	162 000		-	
Mondriaan Fonds (Turner)	75 000		80 000	
Stichting Museumkaart	92 900		39 000	
Nog te ontvangen bedragen	53 800		17 200	
Interest	15 900		5 200	
Vooruitbetaalde overige kosten	9 100		11 600	
Omzetbelasting	37 000		10 200	
Fietsplan	3 300		6 900	
Overig	2 500		6 100	
		496 100		258 700
TOTAAL VORDERINGEN		531 100		297 400
LIQUIDE MIDDELEN				
Kas	7 300		4 000	
Rabobank (rekening courant)	140 900		51 100	
Rabobank (spaarrekeningen)	3 300 000		2 258 500	
ING-bank (rekening courant)	19 600		28 800	
Kruisposten	4 200		1000	
Kasgeld	400		400	
TOTAAL LIQUIDE MIDDELEN		3 472 400		2 343 800

EIGEN VERMOGEN

	Stand per 31 december 2014	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31 december 2015
	€	€	€	€
ALGEMENE RESERVE	499 700	-	-	499 700

BESTEMMINGSFONDS OCW**Niet bestede subsidie OCW**

Periode 2013-2016	293 300	600	-	293 900
-------------------	---------	-----	---	---------

Het positieve exploitatieresultaat, na dotatie aan de bestemmingsfondsen en –reserves OCW, is toegevoegd aan het bestemmingsfonds CuNo 2013-2016 naar rato van het aandeel structurele subsidies van OCW ten opzichte van de totale baten.

Huisvesting OCW	673 400	671 500	-	1 344 900
------------------------	---------	---------	---	-----------

Dotatie aan bestemmingsfonds Huisvesting OCW is gelijk aan verschil tussen de huursom 2013 (€ 1 592 100) en de huursom 2015 (€ 920 600)

TOTAAL BESTEMMINGSFONDS OCW	966 700	672 100	-	1 638 800
------------------------------------	----------------	----------------	---	------------------

OVERIGE RESERVES**Bestemmingsreserve Niet bestede subsidie OCW**

Periode 2009-2012	11 500	-	-	11 500
-------------------	--------	---	---	--------

Bestemmingsreserve Projectsubsidie veiligheid

DCE/04/53617	48 000	- 8 500	-	39 500
DCE/05/6130	394 900	- 41 400	-	353 500
DCE/06/26406	211 000	- 28 000	-	183 000

TOTAAL	653 900	- 77 900	-	576 000
---------------	----------------	-----------------	---	----------------

Bestemmingsreserve Projectsubsidie technisch vervangingsonderhoud

DCE/05/41647	135 500	-	-	135 500
DCE/07/1903	62 000	- 2 800	-	59 200
DCE/130758	74 300	-	-	74 300
DCE/145135	49 600	- 6 400	-	43 200

TOTAAL	321 400	- 9 200	-	312 200
---------------	----------------	----------------	---	----------------

De bestemmingreserves 'Projectsubsidie Veiligheid' en 'Projectsubsidie technisch vervangingsonderhoud' moeten gedurende de cultuurperiode van OCW 2013-2016 aangewend worden voor het oorspronkelijke doel. Indien er aan het eind van deze periode een positief saldo resteert in een van de reserves dan moet dit worden toegevoegd aan de bestemmingsfondsen OCW.

	Stand per 31 december 2014	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31 december 2015
Bestemmingsreserve tijdelijke presentatie	173 800	600	-	174 400
Bestemmingsreserve bedrijfsinstallatie/ entreehal	130 900	-	-	130 900
TOTAAL OVERIGE RESERVES	1 291 500	- 86 500	-	1 205 000

VOORZIENINGEN

	Stand per 31 december 2014	Onttrokken in 2015	Toegevoegd in 2015	Stand per 31 december 2015
	€	€	€	€
Wachtgeldverplichtingen	26 500	26 500	-	-
Jubileumuitkeringen	26 600	1 000	2 500	28 100
TOTAAL	53 100	27 500	2 500	28 100

De voorziening heeft een overwegend kortlopend karakter.

	31 december 2015		31 december 2014	
	€	€	€	€
LANGLOPENDE SCHULDEN				
Investeringsubsidies OCW:				
<i>Veiligheidsvoorzieningen</i>				
DCE/14/633702	463 800		-	
DCE/15/777791	400 000		-	
		863 800		-
Investeringsbijdragen overig:				
<i>Voorplein/hoofdingang</i>				
Stichting Dioraphte	70 600		-	
Overig	23 400		-	
<i>Inrichting Gobelinzaal</i>				
Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds/ Roelvink Fonds	31 500		35 000	
Mondriaan Fonds	13 500		15 000	
		139 000		50 000
TOTAAL LANGLOPENDE SCHULDEN	1 002 800		50 000	

	31 december 2015	31 december 2014
	€	€
KORTLOPENDE SCHULDEN		
SCHULDEN AAN LEVERANCIERS		
Crediteuren	220 800	67 800
BELASTINGEN EN PREMIES SOCIALE VERZEKERINGEN		
Loonheffing	26 500	23 000
Te betalen sociale premies	<u>16 500</u>	<u>15 300</u>
	43 000	38 300
SCHULDEN INZAKE PENSIOENEN		
Pensioenen	<u>13 200</u>	<u>11 700</u>
	13 200	11 700
OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA		
Vooruit ontvangen subsidie OCW:		
Veiligheidsvoorzieningen Gobelinzaal	-	470 600
Opstellen onderhoudsplan	-	30 000
Ontslagvergoedingen	-	90 800
Prins Bernhard Cultuurfonds	-	12 500
Bruikleenvergoeding KMSKA	30 000	30 000
Crown (Turner)	144 800	-
Gemeente Enschede combinatiefunctie	3 300	3 300
Vereniging Vrienden	47 300	4 800
Mondriaan Stichting	108 600	-
Stichting G.J. van Heek jr. Fonds	60 000	36 000
Gemeente Enschede Academie v Verbeeld.	63 800	
Vooruit gefactureerde bedragen	24 900	21 100
Vakantiegeld	47 700	45 800
Vakantiedagen	22 600	23 600
Accountantskosten	18 200	18 200
Overige	<u>71 400</u>	<u>25 100</u>
	642 600	824 300
TOTAAL KORTLOPENDE SCHULDEN	<u>919 600</u>	<u>942 100</u>

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen:

Rechten:

Subsidie Ministerie van OCW

Uit hoofde van een toekenning van het Ministerie van OCW d.d. 6 augustus 2015 met kenmerk DCE-783527 is de maximale structurele subsidiestroom voor 2016 in totaal bepaald op € 2 607 951,-.

Voorts heeft het ministerie van OCW voor de 2016 voor de openstelling van het museum een projectsubsidie toegekend van maximaal € 433 000,- (brief d.d. 10 februari 2014, kenmerk 479547). De verantwoording van de besteding van de projectsubsidie zal jaarlijks plaatsvinden middels de jaarrekening.

Provincie Overijssel (brief d.d. 22 november 2013, kenmerk 2013/0376762) en Gemeente Enschede (brief d.d. 9 december 2013, kenmerk 1300388835SO) hebben voor 2016 voor de openstelling van het museum ieder maximaal € 70.000,- toegekend.

Aanpassingen op basis van het prijspeil kunnen nog worden aangebracht.

Verplichtingen:

Huurverplichtingen

Op balansdatum bestaan langlopende huurverplichtingen voor de duur van minimaal 1 jaar..

Deze verplichtingen betreffen de huur van het pand gelegen aan de Lasondersingel 129-131 te Enschede, kadastraal bekend onder nummer L00804, alsmede de huur van parkeerplaatsen te Enschede, kadastraal bekend onder nummer L2191.

De hiermee samenhangende jaarlijkse huurverplichting bedraagt € 920 571 (2015) en zal jaarlijks worden geïndexeerd overeenkomstig de ontwikkeling van het CBS consumentenprijsindexcijfer (reeks Werknemers-Laag), op de meest recente tijdbasis vastgesteld.

Het museum heeft een depotruimte gehuurd van het Rijtuigmuseum te Leek. De huurovereenkomst eindigt jaarlijks op 1 oktober en wordt voortgezet voor aansluitende perioden van telkens een jaar met een maximum van twee jaar. De jaarlijkse huurverplichting bedraagt € 8 383 (2015) en zal jaarlijks worden geïndexeerd overeenkomstig de ontwikkeling van het CBS consumentenprijsindexcijfer (reeks Werknemers-Laag), op de meest recente tijdbasis vastgesteld.

Pensioenen

De pensioenregeling van de medewerkers is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Het ouderdomspensioen is een toegezegd-pensioenregeling op basis van (voorwaardelijk) geïndexeerd middelloon. Indexatie van de pensioenrechten is afhankelijk van de financiële positie waarin het pensioenfonds zich bevindt.

De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de winst- en verliesrekening verantwoord en, voor zover de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie nog niet is voldaan, wordt deze als verplichting op de balans opgenomen.

Rijksmuseum Twenthe heeft geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het bedrijfstakpensioenfonds, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premiebijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

De dekkingsgraad van het bedrijfstakpensioenfonds Stichting Pensioenfonds Zorg en Welzijn bedraagt per 31-12-2015 95%.

Toelichting op de categoriale exploitatierekening

	Werkelijk 2015 €	Begroting 2015 €	Werkelijk 2014 €
SPECIFICATIE BATEN			
Directe opbrengsten			
Publiekinkomsten			
Inkomsten uit entreegelden (en MJK)	564 200	330 000	537 800
Inkomsten uit horeca-expl.	275 900	130 000	181 500
Inkomsten uit museumwinkel	250 900	80 000	130 000
Cursussen	3 200	3 000	2 800
Rondleidingen	7 900	4 000	6 000
Totaal publiekinkomsten	1 102 100	547 000	858 100
Sponsorinkomsten	7 500	10 000	3 700
Overige inkomsten			
Restauratie voor derden	8 900	8 000	3 300
Overige directe opbrengsten	2 000	44 000	28 000
Totaal overige inkomsten	10 900	52 000	31 300
Indirecte opbrengsten			
Indirecte sponsoring	-	7 500	-
Overige inkomsten	18 600	16 000	33 900
Totaal indirecte opbrengsten	18 600	23 500	29 000
Totale opbrengsten	1 139 100	632 500	927 000
Structurele subsidie Ministerie van OCW			
Waarvan huisvesting	1 737 800	1 728 600	1 728 600
Waarvan exploitatiebijdrage	870 600	869 600	869 600
Totaal subsidie Ministerie van OCW	2 608 400	2 598 200	2 598 200
Structurele subsidie provincie	-	-	-
Structurele subsidie gemeente	-	-	-
Totaal subsidies	2 608 400	2 598 200	2 598 200

Stichting **Rijksmuseum** Twenthe

	Werkelijk 2015 €	Begroting 2015 €	Werkelijk 2014 €
Overige (niet-structurele) subsidies/bijdragen			
Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen:			
Ministerie van OCW:			
Projectsubsidie openstelling museum	433 000	433 000	433 000
Onderhoud- en instandhoudingplan	30 000	-	-
Openstelling museum			
Provincie	70 000	70 000	70 000
Gemeente	70 000	70 000	70 000
I/D-subsidie	12 300	20 000	20 300
<i>Projecten</i>			
<i>Project Paden naar het Paradijs</i>			
Bijdrage Mondriaan Fonds	-	-	53 800
Bijdrage Gemeente Enschede	-	-	6 200
<i>Project Rogier van der Weyden</i>			
Bijdrage Mondriaan Fonds	-	-	70 000
<i>Gobelinzaal</i>			
Bijdrage Mondriaan Fonds	-	-	35 000
<i>Digitaal Museum</i>			
Bijdrage Mondriaan Fonds	-	50 000	-
<i>Turner</i>			
Bijdrage Mondriaan Fonds	37 500	-	-
<i>Academie van Verbeelding/Frankensteinfestival</i>			
Bijdrage Gemeente Enschede	41 300	-	-
<i>Educatie</i>			
Bijdrage Gemeente Enschede	20 000	20 000	20 000
Provincie Overijssel	14 000	-	12 700
Totaal subsidies/bijdragen uit publieke middelen	728 100	663 000	791 000

Stichting **Rijksmuseum** Twenthe

	Werkelijk 2015 €	Begroting 2015 €	Werkelijk 2014 €
Overige bijdragen uit private middelen:			
Waarvan particulieren incl. vriendenvereniging			
<i>Collectievorming</i>			
Particuliere schenkingen	205 700	72 000	95 300
<i>Projecten</i>			
Bijdrage Vereniging van Vrienden	2 500	45 000	70 300
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal particulieren incl vriendenvereniging	208 200	117 000	165 600
Totaal bedrijven	37 600	60 000	44 400
Waarvan private fondsen:			
<i>Projecten</i>			
<i>Project Paden naar het Paradijs</i>			
Bijdrage Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds	-	-	26 700
<i>Project Rogier van der Weyden</i>			
Bijdrage VSB Fonds	-	-	25 000
Bijdrage SNS Reaal	-	-	30 000
<i>Project Roslin</i>			
Bijdrage Stichting G.H. van Heek jr. Fonds	36 000	36 000	36 000
Bijdrage Prins Bernhard Cultuurfonds	12 500	12 500	12 500
Bijdrage VSB Fonds	12 500	12 500	12 500
<i>Reconstructie voorplein/zwerfkei</i>			
Bijdrage Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds	-	15 000	-
<i>Academie van Verbeelding</i>			
Stichting Doen	46 700	70 000	-
<i>Project Turner</i>			
Turing Foundation	50 000	-	-
VSB Fonds	27 500	-	-
Fonds21	20 000	-	-
Prins Bernhard CultuurFonds	15 000	-	-
<i>Overig</i>			
Bijdrage Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds	11 900	20 000	20 000
Overig	-	115 100	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal private fondsen	232 100	281 100	162 700

Stichting **Rijksmuseum** Twenthe

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Totaal goede doelenloterijen	-	-	-
Totale subsidies/bijdragen	3 814 400	3 719 300	3 761 900
TOTALE BATEN	<u>4 953 500</u>	<u>4 351 800</u>	<u>4 688 900</u>

LASTEN

Salarislasten

Publieksfunctie

Vaste presentatie	25 300	35 600	23 300
Tijdelijke presentatie	126 200	147 400	83 500
Marketing en communicatie	166 200	165 000	278 800
Educatie	96 000	88 400	102 400
Bewaking	134 400	170 700	129 700

Collectiefunctie

Onderzoek & registratie	58 300	47 400	57 700
Conserveren & restauratie	75 200	54 600	74 300
Verwerven & afstoten	7 500	7 300	7 400

Algemeen beheer

Directie en secretariaat	166 600	141 300	141 600
Personeelszaken	18 200	17 500	17 600
Financiële zaken	44 000	41 600	44 100
Algemene zaken	129 000	122 300	126 500
Gebouwen en terreinen	105 900	108 900	104 500
Beveiliging	148 800	141 000	142 200
Museumcafé	28 400	29 000	27 300

Totaal lonen en salarissen	1 330 000	1 318 000	1 360 900
Afschrijvingen	200 200	270 000	178 000
Huren	920 600	921 200	918 700
Aankopen	205 700	72 000	139 300

Stichting **Rijksmuseum** Twenthe

	Werkelijk 2015	Begroting 2015	Werkelijk 2014
	€	€	€
Overige lasten			
Beheerslasten			
Bureau- en organisatiekosten	149 500	128 500	119 200
Kosten financiële administratie	29 800	20 500	26 100
Personeelszaken	89 000	60 000	11 300
Gebouwen en terreinen	147 800	150 000	148 700
Bewaking	9 200	8 000	11 400
Inkopen museumcafe	119 300	60 000	87 500
Inkopen museumkaart	98 400	45 000	52 700
Inkopen museumwinkel	137 400	55 000	91 400
Collectiefunctie			
Met aankopen samenhangende verwervingskosten	20 200	35 000	25 600
Collectiebeheer (registratie, bruikleenverkeer etc.)	400	5 000	500
Onderzoek en documentatie	900	-	1 300
Conservering en restauratie			
- Externe restauraties	22 000	5 000	15 900
- Materieel restauratie-atelier	2 400	2 000	800
Publieksfunctie			
Projecten	690 400	772 700	488 400
Marketing en communicatie	198 100	228 000	190 800
Educatie	35 500	-	23 800
Totaal overige lasten	1 750 300	1 574 700	1 295 400
TOTALE LASTEN	4 406 800	4 155 900	3 892 300
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	546 700	195 900	796 600
Saldo rentebaten/-lasten	21 300	20 000	18 000
Saldo bijzondere baten/lasten	-	-	-
Vrijval langlopende schulden OCW	6 800	-	-
Vrijval langlopende schulden overig	10 800	-	-
Mutatie aankoopfonds	-	-	-
EXPLOITATIESALDO	585 600	215 900	814 600

Toelichting op de categoriale en functionele exploitatierekening

FUNCTIONEEL →	Totaal	Publieksfunctie		Collectiefunctie			Wetenschap- pelijke functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL →		Vaste presentatie	Tijdelijke presentatie	Onderzoek & Registratie	Conservieren & Restaureren	Vererving & Afstoten	Onderzoek & Documentatie	
BATEN								
Directe opbrengsten								
Publiekinkomsten								
Inkomsten uit entreegelden (en MJK)	564 200	166 000	398 200					275 900
Inkomsten uit horeca-expl.	275 900							
Inkomsten uit museumwinkel	250 900	178 700	72 200					
Cursussen	3 200	3 200						
Rondleidingen	7 900	4 000	3 900					
Sponsorinkomsten	7 500		7 500					
Overige inkomsten								
Restauratie voor derden	8 900				8 900			
Overige directe inkomsten	2 000	2 000						
Indirecte opbrengsten								
Kapitalisatie van vrijwilligers	-							-
Indirecte sponsoring	-							
Overige inkomsten.	18 600							18 600
Totale opbrengsten	1 139 100	353 900	481 800		8 900			294 500
Structurele subsidie OCW								
Waarvan huren	1 737 800	576 000	441 500	66 900	444 100	1 000		208 300
Waarvan exploitatiebijdrage	870 600	270 000	469 100	56 700	69 700	5 100		
Structurele subsidie provincie	-							
Structurele subsidie gemeente	-							
Structurele subsidie ander orgaan dan OCW, provincie, gemeente	-							
Totale structurele subsidies/ bijdragen	2 608 400	846 000	910 600	123 600	513 800	6 100		208 300

Stichting **Rijksmuseum** Twenthe

FUNCTIONEEL →	Totaal	Publieksfunctie		Collectiefunctie			Wetenschap- pelijke functie	Algemeen beheer
		Vaste presentatie	Tijdelijke presentatie	Onderzoek & Registratie	Conservieren & Restaureren	Verwerving & Afstoten		
CATEGORIAAL →								
BATEN								
Overige (niet-structurele) subsidies/bijdragen								
<i>Uit publieke middelen</i>								
Ministerie van OCW Openstelling museum Onderhoud- en instandhoudingsplan	433 000 30 000	134 300	233 300	28 200	34 700	2 500		30 000
Provincie	70 000	21 700	37 700	4 600	5 600	400		
Gemeente	70 000	21 700	37 700	4 600	5 600	400		
Werkgelegenheid	12 300	5 500	6 800					
Educatie								
Gemeente Enschede comb.func	20 000	10 000	10 000					
Provincie Overijssel	14 000	7 000	7 000					
Projecten								
Mondriaan Stichting	37 500		37 500					
Gemeente Enschede	41 300		41 300					
Totaal (niet-structurele) subsidies/bijdragen	728 100	200 200	411 300	37 400	45 900	3 300		30 000
<i>Uit private middelen</i>								
Particulieren	205 700					205 700		
Vriendenvereniging	2 500				2 500			
Bedrijven	37 600	37 600						
Private fondsen								
Bijdrage Stichting Rijksmuseum Twenthe Fonds	11 900				11 900			
Bijdrage Stichting G. J. van Heek Jr. Fonds	36 000		36 000					
Bijdrage Prins Bernhard Cultuurfonds	27 500		27 500					
Bijdrage VSB	40 000		40 000					
Bijdrage Fonds 21	20 000		20 000					
Bijdrage Turing Foundation	50 000		50 000					
Bijdrage Stichting Doen	46 700		46 700					
Totale private fondsen	477 900	37 600	220 200		14 400	205 700		
Totale Subsidies/bijdragen	3 814 400	1 083 800	1 542 100	161 100	574 100	215 100		238 300
TOTALE BATEN	4 953 500	1 437 700	2 023 900	161 000	583 000	215 100		532 800

FUNCTIONEEL →	Totaal	Publieksfunctie		Collectiefunctie			Wetenschap- pelijke functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL →		Vaste presentatie	Tijdelijke presentatie	Onderzoek & Registratie	Conserveren & Restaureren	Vererving & Afstoten	Onderzoek & Documentatie	
LASTEN								
Salarislasten								
Publieksfunctie								
Vaste presentatie	25 300	25 300						
Tijdelijke presentatie	126 200		126 200					
Marketing en communicatie	166 200	83 100	83 100					
Educatie	96 000	48 000	48 000					
Bewaking	134 400	76 600	57 800					
Collectiefunctie								
Onderzoek & registratie	58 300			58 300				
Conserveren & restauratie	75 200				75 200			
Verwerven & afstoten	7 500					7 500		
Algemeen beheer:								
Directie en secretariaat	166 600							166 600
Personeelszaken	18 200							18 200
Financiële zaken	44 000							44 000
Algemene zaken	129 000							129 000
Gebouwen en terreinen	105 900							105 900
Beveiliging	148 800							148 800
Museumcafé	28 400							28 400
Totale salarislasten	1 330 000	233 000	315 100	58 300	75 200	7 500		640 900
Afschrijvingen	200 200	66 300	50 900	7 700	51 200	100		24 000
Huur	920 600	305 100	233 900	35 500	235 200	600		110 300
Aankopen	205 700					205 700		
Overige lasten:								
Beheerslasten								
Bureau- en organisatiekosten	149 500							149 500
Kosten financiële administratie	29 800							29 800
Personeelszaken	89 000	-1 700	-2 800	-400	14 500	5 200		74 200
Gebouwen en terreinen	147 800	46 300	35 500	5 400	43 900	100		16 600
Bewaking	9 200	6 100	1 200					1 900
Inkopen museumcafé	119 300							119 300
Inkopen museumkaart	98 400	98 400						
Inkopen museumwinkel	137 400	94 200	43 200					
Totaal beheerslasten	780 400	243 300	77 100	5 000	58 400	5 300		391 300

FUNCTIONEEL →	Totaal	Publieksfunctie		Collectiefunctie			Wetenschap- pelijke functie	Algemeen beheer
CATEGORIAAL →		Vaste presentatie	Tijdelijke presentatie	Onderzoek & Registratie	Conserveren & Restaureren	Vererving & Afstoten	Onderzoek & Documentatie	
vervolg overige lasten:								
Collectiefunctie								
Met bruiklenen samenhangende verwervingskosten	20 200					20 200		
Collectiebeheer (registratie, bruikleenverkeer etc.)	400				400			
Onderzoek en documentatie	900			900				
Conservering en restauratie								
- Externe restauraties	22 000				22 000			
- Materieel restauratieatelier	2 400				2 400			
Totaal collectiefunctie	45 900			900	24 800	20 200		
Publieksfunctie								
Projecten	690 400		690 400					
Marketing en communicatie	198 100	99 100	99 000					
Educatie	35 500	18 800	16 700					
Totaal publieksfunctie	924 000	117 900	806 100					
Totaal overige lasten	1 750 300	361 200	883 200	5 900	83 200	25 500		391 300
TOTALE LASTEN	4 406 800	956 600	1 483 100	107 400	444 800	239 400		1 166 500
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	546 700	472 100	540 800	53 600	138 200	- 24 300		- 633 700
Saldo rentebaten/-lasten	21 300							21 300
Overige buitengewone baten/lasten								
Vrijval langlopende schulden:								
- Privaat	10 800	6 900	1 500	300	1 400			700
- Publiek (OCW)	6 800	2 300	1 700	300	1 700			800
Mutatie aankoopfonds								
SALDO UIT BEDRIJFSVOERING	585 600	481 300	544 000	54 200	141 300	-24 300		- 610 900
Toerekening algemeen beheer		- 189 500	- 329 100	- 39 800	- 48 900	- 3 600		610 900
Toerekening kosten algemeen beheer is geschied op basis van het aantal directe arbeidsuren per functie.								
Directe arbeidsuren	28 754	8 919	15 492	1 872	2 303	168		
EXPLOITATIERESULTAAT		291 800	214 900	14 400	92 400	- 27 900		-

Eigen inkomsten

	Werkelijk 2015 €	Werkelijk 2014 €
Directe opbrengsten		
Publiekinkomsten	1 102 100	858 100
Sponsorinkomsten	7 500	3 700
Overige inkomsten	10 900	31 300
Indirecte opbrengsten	18 600	33 900
Bijdragen uit private middelen	477 900	372 700
Bijzondere baten (privaat)	<u>10 800</u>	<u>-</u>
Totaal eigen inkomsten	1 627 800	1 299 700
 Structurele subsidies		
Subsidie OCW	2 608 400	2 598 200
 Percentage eigen inkomsten	62,4 %	50,0 %
 Percentage eigen inkomsten na verplichte dotatie van € 671 500 aan bestemmingsfonds OCW Huisvesting	84,0 %	67,5 %

Resultaatbestemming 2015

	€
Exploitatiesaldo	585 600
Mutaties bestemmingsfondsen OCW:	
Toevoeging aan het bestemmingsfonds OCW Huisvesting	- 671 500
Mutaties bestemmingsreserves OCW:	
Onttrekking aan de bestemmingsreserve OCW Projectsubsidie veiligheid	77 900
Onttrekking aan de bestemmingsreserve OCW Projectsubsidie technisch vervangingsonderhoud	<u>9 200</u>
Exploitatiesaldo na mutaties bestemmingsfondsen en –reserves OCW	1 200
Dotatie aan het bestemmingsfonds OCW niet bestede subsidie CuNo 2013-2016	600
Dotatie aan de bestemmingsreserve tijdelijke presentaties	<u>600</u>
	-

Het positieve exploitatieresultaat, na dotatie en onttrekkingen aan de bestemmingsfondsen OCW Huisvesting, Veiligheid en Technisch vervangingsonderhoud,, is toegevoegd aan uit het bestemmingsfonds Niet bestede subsidie CuNo 2013-2016 naar rato van het aandeel structurele subsidies van OCW ten opzichte van de totale baten.

Rapportage in het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT)

	Functie	Omvang (in fte)	Duur dienstverband	Beloning
Bestuur				
Drs. K.A. Odding	Directeur- bestuurder	0,89	1/1 – 31/12	129 600 *
Raad van Toezicht				
Mr. E. ten Cate	Voorzitter		1/1 – 31/12	-
Drs. B. Fransen	Lid		1/1 – 31/12	-
Mr. Dr. E. Helder	Lid		1/1 – 31/12	-
Mr. G.J. Jansen	Lid		1/1 – 31/12	-
Drs. P.J. Schoon	Lid		1/1 – 31/12	-

* De directeur-bestuurder en de leden van de Raad van Toezicht zijn niet in loondienst van de stichting. Van voorzieningen ten behoeve van beloningen betaalbaar op termijn en uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband is dan ook geen sprake.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan: de Raad van Toezicht en het bestuur van Stichting Rijksmuseum Twenthe

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport op pagina 26 tot en met pagina 53 opgenomen jaarrekening 2015 van Stichting Rijksmuseum Twenthe te Enschede gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2015 en de exploitatierekening over 2015 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met het in Nederland geldende Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT), alsmede voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met het in Nederland geldende Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen.

Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is tenslotte verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen en het Controleprotocol WNT. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan alsmede in het kader van de financiële rechtmatigheid voor de naleving van die relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Rijksmuseum Twenthe per 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met het in Nederland geldende Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen en de bepalingen van en krachtens de WNT.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2015 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in de subsidiebeschikking en het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen zijn vermeld.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Hengelo, 29 maart 2016

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

w.g. R.W. van Hecke RA